

**SORIN TARA
ȘOCHEAZĂ
DIN NOU**

Graficianul autointitulat „Cel mai cenzurat om din această Tzara”, șochează cu expoziția „The Marranos”, vernisată săptămîna trecută la Sibiu.

CITIȚI UN TEXT DE VERONICA NICULESCU ÎN » PAGINA 3

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » **EDIȚIA NAȚIONALĂ** » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

**CRONICĂ
DE CARTE**

**VIERMELE CICIKOV ȘI
PLATOȘA LUI BLOOM (I)**

Bogdan-Alexandru Stănescu

Dragă Vasile Ernu, nu cred că exagerez rezumînd așa „cearta” noastră: cel mai mare scriitor al tuturor timpurilor este Gogol – ba nu, este Joyce.

ÎN » PAGINILE 10-11

NR. 116 » 24 februarie – 2 martie 2007 » Săptămînal realizat de Editura Polirom, „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud” » supliment@polirom.ro

Doug Wright – un travestit la Odeon

Mihaela Michailov

Povestea unui travestit german prins în dramele istoriei europene din secolul XX, *Sint propria mea soție*, pentru care dramaturgul Doug Wright a primit premiul Pulitzer în 2004, a avut premiera sîmbătă, 17 februarie a.c., la Teatrul Odeon, în prezența autorului.

ÎN » PAGINA 4

Ce face Andrei Șerban în 2007

Spectatorii români vor avea ocazia să vadă anul acesta la Sibiu două spectacole semnate de Andrei Șerban: o piesă de Shakespeare, prezentată sub auspiciile Festivalului de Artă „NET”, în premieră mondială, *Pescărușul*, iar la Cluj, *Purificare*.

ÎN » PAGINA 2

**S-A CITIT. ACUM SE AUDE
DETALII ÎN » PAGINA 13**

400 DE MILIOANE DE EURO PENTRU AȘEZĂMINTELE CULTURALE

Iorgulescu întoarce cultura la vatră

Anunțat încă de anul trecut drept cel mai ambițios proiect al Ministerului Culturii și Cultelor, Programul de reabilitare a căminelor culturale își propune să scoată satul din bezna culturală. Clădirile, în mare parte dărăpănate, găzduiesc acum botezuri, parastase și discoteci. După ce proiectul ministrului Iorgulescu va fi implementat, fusul va începe din nou să se învîrtă în mîinile bătrînelor dibace, hora se va încinge în fiecare duminică și flăcăii vor pleca în pețit, sîtenii vor avea Internet la priză de curent electric. Mai mult, șefii peste instituțiile locale de cultură vor fi adevărați manageri, cu proiecte depuse și valabile cîțiva ani. În vreme ce MCC se preocupă cu sîrg de viitor, „Suplimentul

de cultură” a tras cu ochiul la prezentul așezămintelor culturale. Colaboratorii celor trei ediții ale revistei – R. Chiruță (ediția națională), Andreea Archip (ediția de Iași) și Nicolae Coandă (ediția de Oltenia) – au încercat să vadă ce se întîmplă acum în privința culturii la sate. Reportajele acestora le puteți citi în paginile următoare. De asemenea, vă prezentăm principalele date legate de planul ambițios pentru 2007 al lui Adrian Iorgulescu.

**CITIȚI DOSARUL REALIZAT DE ANCA BARABOI
ÎN » PAGINILE 5-9**

O NOUĂ COLABORARE – POLIROM ȘI BIBLIOTECA APOSTROF

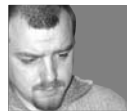
În urmă cu o săptămână, editurile Polirom și Biblioteca Apostrof din Cluj-Napoca au publicat în colaborare cele mai noi două volume din colecția „lanus”: *Blestem și Binecuvântare* de Ion Vianu, unul dintre cele mai strălucite volume de eseuri asupra omului și asupra misterelor lui abisale, și *Bulgakov și secretul lui Koroviev* de Ion Vartic, o interpretare figurată a celebrei opere a lui Bulgakov *Maestrul și Margareta*.

Biblioteca Apostrof din Cluj-Napoca este cea de-a treia editură cu care Polirom coeditează cărți, după colaborările cu Pontica și Unitext.

Victime coliberale

Partidul Național Liberal a avut permanent, în anii de după '90, imaginea alternativei democratice, alături de P.N.Ț.-C.D. Venea din istorie, aducea cu el pe scena politică tablourile unor oameni care-și binemeritau locul în manualele școlare, la care se adăuga o „dotă” politică tragică, dar care funcționa din punct de vedere electoral, a surghiunului din perioada comunistă și a pușcărilor în care ajunseseră și sfârșiseră mulți dintre liberalii autentici de altădată. Electoratul fidel a iertat chiar și alucarea spre o putere nefirească alături de F.S.N. în Guvernul Stoiljan, la fel cum s-a făcut că nu observă colaborarea strânsă de mai târziu dintre P.N.L.-Cimpeanu și P.D.S.R. Au fost mișcări politice, în niște ani groștiți, și-au spus oamenii, iar imaginea liberală a rămas nepătată.

Anul 2004 a confirmat linia istorico-democratică a P.N.L.-ului, care a câștigat alegerile, împreună cu P.D.-ul, tocmai mizând pe o platformă „anti”: anti-corupție, anti-comunism etc. Și lucrurile păreau să se stabilizeze, definitiv, în zona asta, împărțind pentru viitor electoratul, în majoritatea lui, între două opțiuni eminamente democratice: P.N.L. și P.D. Exista atunci șansa asta, exista posibilitatea ca aceste două partide, unul de centru-dreapta, altul de

CIRCUl NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Lucian Dan TEODOROVICI

centru-stînga la vremea aceea, să ocupe aceeași zonă pe care a început s-o câștige odată cu venirea lui Bănescu la șefa partidului, P.N.L. s-a angrenat în această luptă parcă imposibilă la dorințele propriului electorat. Căzînd cu naivitate năucitoare în capcana întinsă de Traian Bănescu și de P.D., liberalii s-au îndepărtat de colegii lor de Alianță, dar nu rămînînd în aria aceluiași electorat, ci îndreptîndu-se, treptat, spre cealaltă zonă. Cu oarecare bună știință, dar și duși, cumva, de o inerție care, la acest nivel politic, nu are voie să se manifeste.

Așa se face că ne-am trezit în 2007 cu un Partid Național Liberal care, deși nu încheie, formal, nici un acord cu

P.S.D., P.R.M. și P.C., vorbește, public, pe aceeași voce cu aceste partide. Iar susținătorii liberali care formează „electoratul fidel” sînt puși la o tot mai grea încercare în momentul cînd recunosc în spusele lui Tăriceanu ideile unor Mircea Geoană, Dan Voiculescu sau chiar Corneliu Vadim Tudor. În momentul de față, se ridică o baricadă, iar P.N.L. nu pare a face nici un efort de a nu se plasa pe aceeași parte a baricadei cu actuala opoziție.

E greu să-ți dai seama cum gîndesc la ora actuală liderii P.N.L., cum își proiectează viitorul politic. Dar, nerecuzînd la o distanțare publică fără echivoc față de triunghiul de opoziție P.S.D.-P.C.-P.R.M., șefii liberalilor risca

» Citești blogul lui Lucian Dan Teodorovici – „Jurnal Ldt.” – la adresa: www.supliment.polirom.ro/teo

enorm. Riscă să facă praf capitalul de istorie, să-i zicem așa, pe care-l dețin. Dacă o asociere fațășă cu actuala opoziție ar reprezenta un dezastru imediat, ceea ce liderii liberali par a ști, nici această apropiere tacită, această nedesociere nu reprezintă o soluție, pentru că ea anunță tot un dezastru, chiar dacă produs în timp mai îndelungat. Iar totul vine din incapacitatea actualilor șefi liberali de a-și analiza propriul electorat, cum am mai spus.

Continuînd pe această linie, conducerea P.N.L. are toate șansele de a-și construi o responsabilitate la fel de istorică precum partidul. Peste ani nimeni nu va mai pune preț pe faptul că în 2005-2007 P.N.L. a avut o conducere minată de interese personale, că a existat o luptă politică la care n-au reușit să facă față și așa mai departe. Acestea nu vor funcționa ca argumente pentru „ier-tare”, chiar dacă pe viitor o altă conducere își va asuma din nou opțiunea corectă. Tărașiștii sînt un bun exemplu în acest sens. Mai au timp liberalii de azi să se gîndească și la așa ceva? Sau, în ura lor față de Bănescu & comp., sînt total indiferenți la faptul că au o datorie față de partidul care le-a oferit o existență politică și față de liberalii autentici, trecîndu-i pe aceștia la victime colaterale în războiul lor?

CE PREGĂTEȘTE ANDREI ȘERBAN PENTRU 2007

Purificare, în topul nominalizărilor UNITER

Spectacolul *Purificare*, realizat de Andrei Șerban la Teatrul Național din Cluj, a strîns șase nominalizări la Gala UNITER de anul acesta, fiind urmat îndeaproape, cu cinci nominalizări, de *Elizabeta Bam*, opera bufă pusă în scenă la Bulandra de Alexandru Tocilescu. Andrei Șerban, care și-a făcut întoarcerea pe o scenă românească de teatru după aproape 15 ani de absență, concurează la premiul pentru cel mai bun regizor, alături de Alexandru Tocilescu și Radu Afrim. Șerban a mai montat, la Sibiu, *Pescărușul*. Gala Premiilor UNITER se va desfășura pe 23 aprilie, la Sibiu,

în cadrul Capitalei Culturale Europene 2007. „Suplimentul de cultură” a aflat ce mai pregătește pentru 2007 regizorul Andrei Șerban. La Viena, acesta montează opera *Manon de Massenet* cu celebra cîntăreață Anna Netrebko și Roberto Alagna în rolurile principale. Dirijează: Bertrand Dubilly (Franța), iar scenografia e semnată de Peter Pabst, celebrul decorator al lui Pina Bausch. Premiera va avea loc pe 3 martie și va fi transmisă în direct de mai multe canale internaționale de televiziune. Este a patra montare semnată de Șerban la Opera din Viena, după marelui succes cu *Povestirile lui Hoffmann*, Vă-

duva *Vesela* și *Werther*. Totodată, se filmează reportajul *The making of Manon – repetițiile cu Andrei Șerban*, realizat de televiziunea austriacă.

La Moscova, regizorul a fost invitat să lucreze cu actorii ruși selecționați din toate teatrele moscovite în cadrul unui proiect cu o piesă de Shakespeare, care va fi prezentat sub auspiciile Festivalului de Artă „NET”, în coproducție cu Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, în lunile mai-iunie.

Spectatorii români vor avea ocazia, prin urmare, să vadă anul acesta la Sibiu două spectacole sembrate de Andrei Șerban: cel rusesc, *Pescărușul*, în premieră mondială, iar la Cluj, *Purificare*.

CITATUL SĂPTĂMÎNII

Regizorul Sorin Militaru: „Viața mea sexuală este o piesă românească contemporană, cu un nume interesant ce nu exprimă însă și ideea piesei, viața personajului principal fiind inexistentă. Eu am văzut România ca pe un sex-shop, adică acele lumini din interior ce ascund de fapt o mizerie cruntă pe care o descoperim peste tot în România zilelor noastre.”

Piesa *Viața mea sexuală* are premiera oficială pe 28 februarie la Teatrul Național din București.

TRADUCEREA SĂPTĂMÎNII

Nora Iuga, premiată în Germania

Nora Iuga va fi publicată în mai puțin de o lună, în Germania, cu o antologie selectivă din volumele de poezie și va primi Premiul Friedrich-Gundolf, o recompensă ce se acordă celor care contribuie la răspîndirea culturii germane în lume. Antologia va apărea la Editura Klett-Cotta din Stuttgart, va purta numele unei cărți de versuri a poetei, *Capricii periculoase (Gefährliche Launen)* și va face parte dintr-o colecție în care editura a tradus poeți cunoscuți, precum Rael Alberti, Ted Hughes și Dane Zajc. Autorul traduceri este poetul Ernest Wichner, directorul Literaturhaus din Berlin, iar postfața este semnată de Mircea Cărtărescu. La două luni de la apariția acestui volum, în mai, Nora Iuga îi va fi înmînat Premiul Friedrich-Gundolf de către Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung. Premiul se acordă din 1964, printre câștigători numărîndu-se nume ca Imre Kertész, Patrice Chéreau, Konstantin Asadowski și Giorgio Strehler.

SUPLIMENTUL LUI JUP

Marranii, marii români ai lui Tara

Sorin Tara, graficianul autointitulat „Cel mai cenzurat om din această Tzara”, șochează din nou, cu expoziția „The Marranos”, vernisată săptămîna trecută la Sibiu. După ce a atras atenția cu lucrări precum „Vodka Paraskeva”, cenzurată la Iași, Tara lansează acum o expoziție antipolitică. Iar la Iași va reveni pe 1 martie, de această dată „complet necenzurat”.

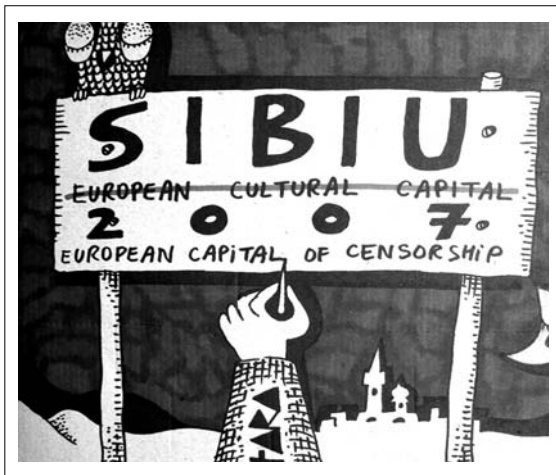
Veronica Niculescu

„The Marranos”. La galeria X Future Agency din Sibiu sînt expuse desene cu puternică încărcătură politică și socială, anumite elemente repetîndu-se obsedant: numele primarului sibian Johannis și titlul de Capitală Culturală Europeană, cuvintele fiind bogat ornate cu fel și fel de simboluri politice. Expoziția include caricaturi dure ale unor politicieni autohtoni, printre care primarul Sibiului – unul dintre desene se află chiar pe invitație – și președintele Traian Băsescu, ambii îmbrăcîndu-se din cîte-o sticlă de „Power 100%”, dar și ale unor politicieni ai lumii – Bush și Putin, catalogați drept vinovați de războaie. Multe desene sînt centrate pe sloganuri precum „Sibiu, Capitala Culturală a Cenzurii”, „Sibiu, oraș al corupției”, sigla programului Sibiu 2007 fiind încadrată de șobolani, gunoaie sau oase. Grație X Future Agency din Sibiu și Aniad Art Gallery din București, Tara expune necenzurat lucrările sale anti-cenzură.

Porcii și Marii români

„Marranos”, în spaniolă „Porcii”, face trimiteri la „Marii români” care ne conduc și despre care Tara se ferește să mai facă declarații publice sub altă formă decît cea a desenelor sale. Astfel că vernisajul a fost mut – nici artistul, nici curatorul nu au ținut vreun discurs. „Altă dată am fost greșit înțeleși și am avut de suferit”, a spus Tara.

Au fost însă disponibile materialele scrise în stilul deja devenit inconfundabil al lui Tara: „În definitiv, ca artist sau ce-o mai fi, mă poci rupe-n figuri cum vreau-ntr-un spațiu expozițional dacă mi se permite ca atare. Consider libertatea de expresie ca o obligație în cazul meu”. Nu prea există cazuri în care

te dai artist”. Tara spune că expoziția nu este o manifestare de critică la adresa politicianilor, ci „o expresiune a pornirilor mele strikt individuale”.

Curatoarea expoziției, Diana Dochia, găsește o asemănare între Caragiale și felul în care Tara creionează tipul politicianului: „Politicianul este om și este supus greșelii, sau altfel spus a greși e omeneste. Tara jonglează cu această noțiune, propune o viziune proprie asupra tipului de politician, tratînd totul într-o factură comico-tragică, integrată în cadrul unei plăgi sociale maladeve. «The Marranos» reprezintă o oglindă a societății în care trăim, o față contestată și contestată a noțiunii de politician. «The Marranos» nu este o expoziție politică, nu face propagandă și nu dă verdicte. «The Marranos» nu se referă la un anumit politician, ci la tipul politicianului în general, văzut într-un mod caragialesc cu accente comico-tragice”.

Hibe „Capitalei”

Printre vizitatorii sibiieni, desenele au stîrnit zîmbete. „Este reconfortant să poți rîde de lucruri serioase”, își spuneau vizitatorii. Nu aceeași reacție se așteaptă însă din partea politicianilor („Marranii”, cum le spune Tara, un amestec de „Marranos” și „Mari români”) sau a criticilor de artă.

Tara folosește simbolul Capitalei Culturale Europene pentru a-și exprima niște nemulțumiri personale – în primul rînd, cenzura –, însă artistul nu se sfiește să vorbească despre hibe orașului desemnat capitală culturală: „Nu prea există cultură în Sibiu. Mentalitatea e înapoiată și aservită stăpînirii. Nu există nici in-

frastructură. Consider, ca cetățean, nu ca artist, că primarul e vinovat pentru că promovează o imagine total fericită, cînd Sibiu e cu totul altul. E o minciună”.

Va urma!

Evenimentul de la Sibiu este o continuare firească a muncii lui Tara, după „Black Rumania” și „Apocalyptic for Everybody”. Ultima expoziție a lui Sorin Tara, deschisă la Viena pînă pe 23 februarie, s-a „bucurat” și ea de cenzură, după mărturisirile artistului fiind retrase în ultima clipă lucrări care condamnă războiul din Cecenia.

Tara se consideră „Cel mai cenzurat om din această Tzara” după ce în mai multe rînduri lucrări i-au fost retrase din expoziții chiar în ajunul vernisajului. Așa s-a întîmplat și la Iași, cu „Vodka Paraskeva” (expusă acum pentru prima oară în cadrul „The Marranos”), dar și la Sibiu, astă toamnă, cînd chiar înainte de deschidere anumite desene au fost duse într-o debara, unde Tara s-a jurat să declare orașul „Capitală Europeană a Cenzurii”.

Sorin Tara va veni la Iași pe 1 martie, cînd va deschide la Ateneul Tătărași o expoziție, „de data asta complet necenzurată, nu ca în octombrie”. Iar pe 11 martie, în ultima zi a expoziției de la Sibiu, va organiza o conferință, intitulată „Asupra «nazismului» în opera lui Tara von Neudorf”. „Vor fi invitați toți cei care au scris, și pro, și contra, vor fi invitați și Marranii, vor avea scaune cu numele lor, ca de regiiori, chiar dacă vor rămîne goale, și va veni și avocatul meu, care este expert în nazism... Moderator va fi Alexandru Vakulovski”, anunță Tara.

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Radu Pavel GHEO

Învățămînt inferior (II)

Așadar, după cum ziceam săptămîna trecută, **topul primelor 500 de universități ale planetei, realizat de Institute of Higher Education al Universității Jiao Tong din Shanghai, nu conține nici o instituție de profil din România.** Pentru a repara, fie și parțial, o asemenea greșeală, propun aici o schiță de evaluare academică adecvată la realitățile României contemporane. Bun, poate că instituțiile noastre de învățămînt superior nu sînt extraordinar de bune (ba unele sînt chiar jalnice, dacă e s-o recunoaștem cinstit). Dar de ce să pară la fel de proaste pe cit sînt? Nu s-ar putea și altfel? Ba sigur că s-ar putea și încă într-un mod copilăresc de simplu: decît să schimbi sistemul de învățămînt, mai bine schimbă sistemul de evaluare. Noi, foștii cobai ai experimentului comunist, am fost vreme de decenii specializăți în așa ceva. Putem face și noi o grilă de evaluare la fel de bună – ba chiar mai bună. O să pornim tot de la criteriile de bază ale celor de la Jiao Tong, căci, în esența lor, nu sînt chiar proaste, tovarășii! Greșit alege sînt doar elementele avute în vedere la calcularea coeficienților în cazul fiecărui criteriu.

Să începem cu primul: *calitatea educației*. De ce să fie calculată în funcție de nu știu ce medalii și premii obținute de studenți? Studenții sînt o grămadă, iar premiile puține. Cum să calculezi performanța în funcție de ceva atît de relativ și limitat? Ar fi mult mai simplu să luăm în calcul coeficientul de promovabilitate a studenților. Iese mai mare și e și mai relevant, nu? Cine promovează e, desigur, valoros.

Nici *calitatea facultăților* nu pare evaluată foarte corect – din aceleași motive ca mai sus. Ar însemna să-i punem pe profesorii noștri universitari să alege după medalii și premii, cînd alta e treaba lor: să-i educe pe tinerii promițători de mîine. Mai mult, cei de la Jiao Tong University iau în calcul și numărul de citări din lucrările publicate de bieții profesori, obligîndu-i să se chinuie să apară în revistele acceptate pe lista ISI de la Thomson Scientific. Eu zic să lăsăm premiile deoparte, iar dacă e să introducem totuși drept criteriu citările, să luăm în calcul revistele din țară, care-s la fel de bune ca oricare altele. Și apoi cit de tare se pricepe cei de la Thomson

Scientific la specificul studiilor din România? (Unii poate își amintesc că aceleași idei au fost susținute recent de cadre academice și personalități publice prestigioase într-o polemică legată de citările ISI. Așadar, sînt în asentimentul universitarilor români.)

La calitatea facultăților aș introduce totuși un criteriu mai relevant decît premiile Nobel: funcțiile neacademice deținute de cadrele universitare. Dacă un profesor universitar e, să zicem, deputat sau senator, nu e deja o dovadă că e extrem de performant? Ba da! E performant și polivalent sau, cum se zicea pe vremuri, multilateral dezvoltat.

Evident, nici cînd evaluăm rezultatele științifice nu trebuie să ne limităm la revistele ISI. După cum am zis, toate revistele științifice de la noi sînt foarte bune și sînt conduse de aceiași oameni care le și scriu. Însă aici am putea introduce un criteriu inovator: numărul de plagiate reușite de un cadru universitar. Am putea puncta suplimentar plagiatele după autori străini, fiindcă pun mai multe probleme, implică mai multe riscuri (străinii sînt foarte căpoși cînd vine vorba de asemenea prostioare) și presupun o chinuitoare trudă de traducere. Vă asigur că un plagiat bine făcut merită recunoscut măcar în aceeași măsură ca și lucrările scrise de studenți ori asistenți universitari și semnate de profesori cu vechime, titulari de catedră.

În fine, recunosc că la evaluarea dimensiunii instituției nu am nimic de obiectat. Să fie cum zic cei de la Jiao Tong. Oricum, după regulile de mai sus orice universitate românească are mari șanse să intre chiar și într-un „Top 50”. E cea mai simplă metodă să ne ridicăm ratingul universitar. Cealaltă, bazată pe competență și concurență reală, ar elimina din învățămînt cel puțin jumătate din cadrele universitare. Nu ne putem permite un asemenea răsfaț.

» Pe site-ul „Suplimentului de cultură” găsiți blogul lui Radu Pavel Gheo. Citiți „Gheoland” la adresa: www.supliment.polirom.ro/gheoland

» Sorin Tara ar fi trebuit să fie cîștigătorul marelui premiu D.W.S. pentru promovarea picturii tinerii generații transilvănene, decernat de Clubul Oamenilor de Afaceri Germani din Ardeal, ediția 2004, însă premiul a fost anulat chiar în momentul acordării, „din motive politice”.

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Cupa Intertoto, faza pe moșie

Nu știu ce număr îi putem pune pe tricoul de marinel președintelui nostru-jucător. Dacă l-am transfera la Steaua, cu siguranță el ar trebui să poarte legendarul „7” al lui Marius Lăcătuș, pentru că, precum fostul atacant, e „de-al tribunelor” (unii zic și că e, în discurs, „de-al Tribunalului”), și, mai presus de orice, are vocație de șuteur și de cerșetor de penalty-uri. Face scandal, își împinge adversarii, mai bagă și un cot discret în gura oponentului, cînd e cazul, pentru că, nu-i așa, țara-mumă și geopolitica-ciumă i-o cer.

Pe premierul Călin Popescu Tăriceanu l-am putea asimila unui portar promițător, dar care, ca să parafrazez ultima remarcă deșteaptă și plină de haz auzită de la comentarii noștri, „pare să fi băut apă după Carlos”. Cer scuze cititorilor care nu știu cine e Carlos: e băiatul acela finuț din Portugalia, care a ajuns cu surle și trîmbețe în poarta echipei campioane, după care a început să-și piardă nopțile, culoarea naturală a părului și, într-un final, să pară că-și ia adio și de la mințile de profesionist. În fapt, cum să nu-i lipim cu abțibild pe spate prim-ministrului numărul „1”, dacă tot e „premier”?

Reprezentările mentale ale celor mai importanți oameni din statul român mi s-au cuibărit în minte după ce-am văzut programul de pe Televiziunea publică, de marți seara, în care premierul și președintele s-au luat la harță prin telefon, în emisiunea moderată (ce cuvînt rar, tot mai rar!, în atari condiții...) de Liviu Mihaiu. Iar povestea începută mai sus, în care Traian Băsescu pare a juca murdar și pe flancuri, timp în care Tăriceanu face giumbuşlucuri în

poartă și îi mai trage cite-un scui-pat cu efect adversarului obraznic, a fost excelent semnalată și descrisă de unul dintre cei mai buni editorialiști români, Cătălin Tolontan, în ediția de miercuri a „Gazetei sporturilor”. Scria acolo domnul Tolontan că nu e nici o diferență între povestea televizată de marți seară și emisiunile de sport în care Pinalti acuză arbitrajul și se ia de un alt nu-mai-contează-cum-il-cheamă președinte de club.

Da, e adevărat, acest text nu conține, în atari condiții, nici o idee originală. Da, m-am hotărît să scriu pe acest subiect și după ce l-am citit pe „Tolo”. Dacă, în general, redundanța e un flagel nasol, care nu arată decît faptul că deții arta de a te învîrta vagabond în jurul cozii avînd o singură idee – și aia fixă!, în presă, o idee preluată de la un coechipier și re-spusă poate accentua un adevăr de care unii se îndoiesc, crezînd că „istoria se repetă” nu mai are nici măcar valoare de truism. Pentru că, în 1996-1997-1998, cînd Emil Constantinescu îi arăta osaiul lui Victor Ciorbea sau lui Radu Vasile (o fi fost invers?), oamenii politici încă mai aveau rețineri în a se bălăcări public. Astăzi, Traian Băsescu și Călin Popescu Tăriceanu par a fi uitat că, pe lînga puterea pe care o dețin, au și o puternică măcar simbolică. Și amîndoi încep să semene, în prezența lor televizată, cu Marian lăncu sau cu Memé Stoica. Le-aș recomanda amîndurora să revadă un excelent film clasic, în care un individ candidează la mișto la președinția SUA, ba mai și cîștigă, iar ultimul cadru din peliculă e cu proaspătul ales întrebîndu-se, speriat, „și acum eu ce naiba fac?!”.

Doug Wright – un travestit de legendă la Odeon

Povestea unui travestit german prins în dramele istoriei europene din secolul XX, *Sînt propria mea soție*, pentru care dramaturgul Doug Wright a primit premiul Pulitzer în 2004, a avut premiera simbolică, 17 februarie a.c., la Teatrul Odeon, în prezența autorului. Regizat de Beatrice Rancea, spectacolul aduce pe scenă un personaj real fascinant, Charlotte von Mahlsdorf (1928-2002), care a reușit să străbată pe tocuri două regimuri opresive: nazismul și comunismul.

Mihaela Michailov

Stimată Charlotte von Mahlsdorf,

Recent am avut ocazia să vizitez, la Berlin, muzeul dumneavoastră. Eu și prietenul meu din copilărie, John Marks, am rămas profund impresionați de colecția de mobilă și incredibila varietate a fonografoanelor Edison pe care le aveți.

Dar trebuie să mărturisesc că nu mi-aș putea impresiona înșuși faptul supraviețuirii dumneavoastră. Eu am crescut, ca homosexual, într-o lume convențională; îmi e greu pînă și să-mi închipuiesc cum era să trăiești în cel de-al Treilea Reich.

Naziști, iar apoi comuniști? După cum văd eu lucrurile, dumneavoastră sînteți o imposibilitate. Ar trebui să nu existați.

Iată-mă ajuns la punctul scrisorii mele în care doresc să vă fac o propunere. Aș dori foarte mult să am posibilitatea să studiez viața dumneavoastră pentru a vă dedica o piesă de teatru. Aș putea obține, pe baza acestora, niște fonduri – revenind astfel la Berlin, ca să mă apuc serios de scris. În ceea ce privește solicitarea de fonduri – scuzați-mă că vă spun –, dar aici unde mă afl eu, nu s-ar putea găsi un subiect mai nimerit.

Cu stimă,
Doug Wright

Am ales din piesa lui Doug Wright, *Sînt propria mea soție*, un fragment relevant pentru scriitura dialogat-epistolară a piesei, care reia procesul de lucru extrem de elaborat. Doug Wright a înregistrat numeroase casete cu dialogurile

„Cînd vorbesc despre acest personaj folosesc pronumele personal feminin, dar trebuie să nu uităm că, biologic vorbind, este vorba de un bărbat. Ca tînar care am crescut în Texas, am avut propriile mele îndoeli privind exprimarea sexualității. Iar atunci cînd am întîlnit-o pe Charlotte, care a trecut prin două regimuri extrem de dure, nazismul și comunismul, și a avut curajul de a se arăta așa cum e, mi s-a părut un model, un exemplu. Cu cît i-am explorat mai mult viața și mi-am dat seama că seama ce compromisuri a fost silită să facă, cu atît mi s-a părut o persoană mai extraordinară. Era, cu adevărat, o ființă umană”, a adăugat autorul, el însuși homosexual.

Teatrul Odeon, *Sînt propria mea soție* de Doug Wright. Traducerea: Ioana Ieronim. Adaptarea, regia și ilustrația muzicală: Beatrice Rancea. Decor: Constantin Ciubotariu. Costume: Alina Herescu. Cu: Mircea Constantinescu, Sorin Gheorghiu, Dimitri Bogomaz, Marian Lepădatu, Mircea N. Crețu, Bianca Alexandra Cristea, Vlad Troncea. © foto: George Dăscălescu

avute cu travestitul est-german Charlotte von Mahlsdorf, transcrise apoi în aproape 500 de pagini, din care dramaturgul a selectat „felile legendare și intime” ale acestui personaj-spirală. Pe parcursul derulării poveștii, Doug Wright intervine permanent cu observații, speculații, reflecții contextuale care dau profilului Charlottei o deschidere necesară în ansamblul unei piese cu ingrediente dintre cele mai diverse.

Sînt propria mea soție e martorul dramaturgic al unor travestiri în primul rînd istorice. Supraviețuirea unui travestit permanent vînat în nazism și comunism presupune o abilă fentare a autorităților.

Charlotte von Mahlsdorf e un folder istoric viu, cu documente dintre cele mai diverse, de la resturi de mobilă atent conservate la gramofoane.

Spectacolul regizat de Beatrice Rancea la Teatrul Odeon reconstruie o atmosferă arhivată cu acuratețe și încearcă să surprindă traseul unei excentrice călăuze cu perle și perucă, care strînge perioade tensionate ca pe un burete istoric. Regizoarea optează pentru prezența ilustrativă a unor personaje din fundal, care traduc în mișcare cuvintele travestitului, încă neexplorat în tot potențialul lui de Mircea Constantinescu.

Decorul lui Constantin Ciubotariu e perfect adecvat lumii rotative din spectacol. Un disc învîrte istoria travestită.

„De obicei sînt foarte riguros cu textele mele, dar în cazul montării cu *Sînt propria mea soție* i-am dat mină liberă lui Beatrice Rancea, am fost de acord să devin personaj în spectacol pentru că mi s-a părut că Doug din text ajunge să fie foarte aproape de Doug de pe scenă. Am ales să fiu prezent în propria mea piesă pentru că mi-am dat seama că e foarte important să existe o a doua voce, care comentează și întreabă, care problematizează permanent tot ce spune prima voce – Charlotte von Mahlsdorf”. (Doug Wright)

AUTORITĂȚILE VOR CHELTUI 400 DE MILIOANE DE EURO PENTRU AȘEZĂMINTELE CULTURALE

Iorgulescu întoarce cultura la vatră

Anunțat încă de anul trecut drept cel mai ambițios proiect al Ministerului Culturii și Cultelor, programul de reabilitare a căminelor culturale își propune să scoată satul din bezna culturală. Clădirile, în mare parte dărăpănate, găzduiesc acum botezuri, parastase și discoteci. După ce programul ministrului Iorgulescu va fi implementat, fusul va începe din nou să se învîrtă în mâinile bătrînelor dibace, hora se va încinge în fiecare duminică și flăcăii vor pleca în peșit, sătenii vor avea Internet la priză de curent electric. Mai mult, șefii peste instituțiile locale de cultură vor fi adevărați manageri, cu proiecte depuse și valabile cîțiva ani.

În vreme ce MCC se preocupă cu sîrg de viitor, „Suplimentul de cultură” a tras cu ochiul la prezentul așezămintelor culturale. Colaboratorii celor trei ediții ale revistei – R. Chiruță (ediția națională), Andreea Archip (ediția de Iași) și Nicolae Coande (ediția de Oltenia) – au încercat să vadă ce se întîmplă acum în privința culturii la sate. Reportajele acestora le puteți citi în paginile următoare. De asemenea, vă prezentăm principalele date legate de planul ambițios pentru 2007 al lui Adrian Iorgulescu.

Dosar realizat de Anca Baraboi

Programul național de reabilitare a așezămintelor culturale din mediul rural și mic urban este poate cea mai costisitoare inițiativă a ministrului condus de Adrian Iorgulescu. Instituit prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.118/2006, programul beneficiază de o finanțare de 100 de milioane de euro din partea Guvernului României, la care se adaugă 300 de milioane de euro din fonduri nerambursabile de dezvoltare rurală din partea Uniunii Europene. „Este probabil cea mai importantă sumă investită de un guvern postdecembrist într-un asemenea proiect”, a declarat Adrian Iorgulescu. Proiectul urmărește, pe lîngă reabilitarea a 3.000-3.500 de obiective culturale – cămine culturale, monumente, biblioteci, muzee, case memoriale –, „diversificarea ofertei culturale în mediul rural și creșterea gradului de acces și de participare a populației rurale la viața culturală”. „După 1990, aceste așezăminte se află într-o stare gravă de deteriorare. Multe dintre ele au fost transformate în magazine alimentare, circiuri, discoteci. Din acest motiv nu se mai poate desfășura activitate culturală la nivelul începutului de secol XXI în mediul rural”, explică ministrul Iorgulescu.

Pentru a putea beneficia de finanțare, autoritățile locale vor trebui să propună proiecte, desfășurate pe o perioadă de minimum cinci ani, și să dovedească faptul că pot acoperi minimum 20% din valoarea totală a proiectului.

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

Dus-întors

Prima oară cînd am ieșit din România, în primăvara lui 1999, mă simțeam foarte răcorit. Gripat, sugeam Halls-uri unul după altul și aveam o senzație de prospețime cum scrie la prospect. Ceea ce vedeam pe geamul mașinii Fundației Culturale Române mă deconcerta. Imediat ce trecusem de granița cu Ungaria, peisajul devenise extrem de săracios, șters, plat (pusta maghiară), pe cînd civilizația îți sărea în ochi. O schimbare abruptă, în numai cîțiva kilometri, de parcă frontiera fusese pusă exact acolo unde trebuiau delimitate două arii geografic-culturale.

Sigur că există frumusețe în sine, independent de starea de spirit a privitorului; dar cînd ajungi în străinătate atributele unui spațiu îți devin evidente prin raportare. Faci imediat comparații în urma cărora clasificările se precizează sau se nuanțează. Gara din Viena mi s-a părut, inițial, imperială la propriu și la figurat, un monument de curățenie, bun gust, bună organizare. Un an mai tîrziu, după ce trecusem printr-o gară nemțească, aceiași loc căpătase o notă provincială. Iar curățenia devenise relativă.

Unde ne aflăm noi pe această scală a civilizației? Răspunsul îl bănuim cu toții, însă numai unii îl pot formula în deplină cunoștință de cauză, și anume aceia care au călătorit mai frecvent în Europa și în lumea largă. E frapant să nu găsești o parcare curată, neatărată unei benzinării, pe tot drumul București-Sibiu-Nădlac. E destul de trist să vezi cît de puține pensuni există în România față de Ungaria și cum arată drumurile noastre „europene” în comparație cu cele ale vecinilor noștri. Pînă nu demult, la întoarcerea în țară aveam sentimente amestecate, bucuria revenirii acasă

plus dezolarea produsă de ceea ce vedeam pe drum.

Și totuși, după ce îndepărtezi învelișul turistic al călătorilor și ajungi la ceea ce face structura unei țări (economia, afacerile), ai surpriza să descoperi că patria ta nu este nici prima, nici ultima, și că a fi român nu e neapărat un blestem, ci o șansă. Poți deja să cazi pe gînduri cînd treci din nordul în sudul Italiei și observi diferențele de mentalitate. Dar cel mai ușor te lămurești în legătură cu tine însuși atunci cînd intri în contact cu oameni de afaceri străini. În ochii lor, poți să fii și din Patagonia, nu e un amănunt care să-i sperie. Cunosoc bine tot ce se întîmplă pe continent și se uită cu mare atenție la țările din Est. Frumoasă țară România, am auzit de mănăstirile ei și de Dracula: sint replici amabile pe care îți le servesc, înainte sau după discuțiile concrete de business. Le lauzi și tu, la fel de amabil, munții plini de zăpadă și ghețarul care prelungeste sezonul de ski pînă în mai. Dar acestea sînt prăjiturile, zaharicale puse pe masa conversației pentru a o face mai plăcută. Centrul de greutate se află în altă parte: în interesul comun de a dezvolta o relație de parteneriat, în profitul pe care părțile îl pot realiza împreună. Că e vorba despre decorațiuni interioare sau despre textile, paie împletite, echipamente de protecție ori melci vii, omul care-ți vorbește în limbajul universal al afacerilor vede în tine poarta către o nouă piață. Desigur, el e foarte important pentru ca firma ta să poată progresa. Dar dacă nu va fi el, va fi altul; cu certitudine. Reciproca nu este întotdeauna valabilă, fiindcă la noi concurența într-un domeniu nu e încă atît de strînsă precum cea din Vest.

lată adevăratul motiv pentru care, cu toate bubele noastre, am fost primiți în Uniunea Europeană.

SALUTĂRI DE LA PETRILA DE ION BARBU

CONTINUAREA ÎN » PAGINILE 6-9

„Spune, spune, fir de iarbă!”

Inițial, mi s-a părut amuzant că tocmai un ministru atât de „elitist” precum domnul Adrian Iorgulescu se gîndește la nevoile culturale ale celor mulți, de la țară. Mi-a mai pierit zîmbetul prin al doilea semestru al anului trecut, cînd am observat că domnia sa vorbește cu deosebit de multă insistență despre Programul național de reabilitare a așezămintelor culturale din mediul rural și mic urban.

Un comentariu de
George Onofrei

De ce eram amuzat: **ideea îmi aducea aminte de eșecurile răsunătoare din mandatul Răzvan Theodorescu, ctnd cel poreclit de jurnaliștii ieșeni „ministru rînelor” îl luase pe colegul de partid (și marele regizor în același timp) Sergiu Nicolaescu și voia să ducă cinematograful la sat.** Asta, desigur, după ce la oraș treburile fuseseră pe deplin „aranjate”.

Citez dintr-un document oficial al Ministerului, din 2004: „În anul 2003 a fost declanșat, în regim experimental, proiectul «Cinematograful la sate», prin dotarea cu logistică modernă specializată a unor cămine culturale, fiind alocate, în acest sens, peste 17 miliarde de lei (vechi – n.r.). Proiectul este menit să asigure reabilitarea și relansarea mijloacelor de formare și educație permanentă la sate, prin intermediul cinematografului. Programul implică dotarea cîte unei comune din

15 județe ale țării, la sfîrșitul anului 2003 și începutul anului 2004, cu cîte un sistem ultraperformant de tip DVD proiector, astfel încît tehnologia cea mai nouă să fie accesibilă, cu precădere, tineretului de la sate”.

„Cîntarea României” rurală

N-aș ști foarte bine să vă răspund ce s-a ales din planul lui Theodorescu, dar nu cred că greșesc prea tare vestindu-i eșecul. Diferența între ideile theodoreciene și cele iorgulesciene pare să fie însă una clară: cele din urmă vor fi finanțate cu bani grei și de la bugetul de stat și de la Uniunea Europeană. 400 de milioane de euro reprezintă o investiție majoră într-o zonă lăsată de izbeliște: cultura de la sat.

Cei mai mulți bani, din cîte se pare, se vor duce pe reabilitarea clă-

dirilor, iar din ce mai rămîne se vor finanța și proiecte. Avem toate motivele să salutăm hotărîrea cu care Ministerul Culturii s-a luptat ca Guvernul României să aprobe ordonanța ce consfințește proiectul. Avem toate motivele, totodată, să ne îndoiim că rezultatele se vor vedea imediat sau măcar în 2007. Vorbim despre o zonă în care, prin cultură, s-a înțeles înainte de 1989 un soi de „Cîntarea României” rurală. Din cele consemnate de colegii mei în reportajele realizate pentru acest dosar, majoritatea primarilor se și văd fericiții organizatori ai unor șezători literar-artistice, altfel foarte potrivite pentru mileniul III. Tot din reportaje reiese că șefii județeni de la Cultură, buimaci, așteaptă indicații prețioase de la „centru”, exact ca-n vremurile bune. „Așteptăm Programul!”, spune conducătorul ieșean al Direcției pentru

Patrimoniul. „Noi așteptăm instrucțiuni de la MCC”, spune directorul de la Ilfov. Iar la nivel de sat, pînă la această oră, singura „metodă de comunicare” în teritoriu a rămas zvonul.

Pentru a-i scoate pe săteni din „Evul Mediu”, vorba domnului Iorgulescu, e nevoie și de acest proiect, pe care „Suplimentul de cultură” îl va monitoriza îndeaproape. Dar prin ce minune în căminele proaspăt văruite nu vor avea loc manifestări precum cele declarate prin 2004 de MCC: „Spune, spune, fir de iarbă!”, „Fii ai satului brăilean în conștiința națională”, „Serbările cartofului la slovaci”, Editarea revistei culturale „Droptia”, „Personalizarea orașului Calărași”, „La o cană cu vin” în Giurgiu, Concursul Național de umor „Cucuruz, mălai de toamnă”?

» **„Banii evident că se îndreaptă către autoritatea locală, pentru că ei sînt cei care-i vor cheltui. Vor fi obligați să aibă acolo o bibliotecă, aparat de proiecție, să dea film, vor fi obligați să aibă, eventual, o formație, vor fi obligați să aibă un program referitor la păstrarea tradițiilor locale și obiceiurilor. Vor fi obligați, și asta este un lucru foarte important, să aibă computere și să fie legați la Internet. E foarte important. Acum, nu pot să zic «hai să mai stăm 20 de ani pînă se asfaltează, se leagă la autostradă și după aceea să facem cultură». Să înceapă de acum. Din punctul meu de vedere, noi nu sîntem în urmă sau n-avem decalaje atât de mari din punct de vedere economic, iar decalajele economice în zece ani vor fi rezolvate, avem însă un imens decalaj cultural. Oamenii aceia despre care vorbim noi, și unii dintre ei sînt tineri, trăiesc în plin secol XIX, sînt oameni care au trei cărți în casă.” – ADRIAN IORGULESCU, „Evenimentul Zilei”, ediția din 16 august 2006**

» **„Din punctul meu de vedere, ceea ce desparte România, din păcate, de țările Uniunii Europene este decalajul foarte mare între sat și oraș. În orașele României nu se trăiește fundamental mai prost decît în cele occidentale: mă refer la nivelul de cultură și de civilizație, și nu la alte aspecte, dar la sat este nenorocire. 45% dintre cetățenii României trăiesc în acest mediu, deci este datoria statului român să investească foarte mult în zona rurală, unde, cel puțin din punct de vedere cultural, după cum vorbesc sondajele, sîntem mai degrabă în Evul Mediu decît în secolul XXI.” – ADRIAN IORGULESCU, decembrie 2006**

DICȚIONAR

Așezămintele culturale sînt instituții publice care își desfășoară activitatea, în principal, pe bază de programe și proiecte și au ca scop oferirea de produse și servicii culturale diverse, conservarea, protejarea, transmiterea, promovarea și punerea în valoare a culturii tradiționale și a patrimoniului cultural imaterial, precum și educarea și formarea cetățenilor în afara sistemului național de învățămînt. Așezămintele culturale pot organiza festivaluri, concursuri, tîrguri, seminarii, expoziții temporare sau permanente, cursuri, pot realiza monografii și publicații de interes local. În fiecare județ trebuie să se organizeze cel puțin un așezămint cultural care să se afle în subordinea consiliului județean. Finanțarea așezămintelor culturale se va realiza din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat sau de la bugetele locale și din alte surse. Acestea vor putea stabili prețuri sau tarife pentru activitățile pe care le desfășoară și vor putea beneficia de donații și sponsorizări.

la Galeria 2META - din 9 martie 18⁰⁰ h
2META - „Dorothy Shoes”
www.metacult.ro
24-FUN Suplimentul de cultură atitudini

Țăranii sînt interesați de cultură, dar nu plătesc pentru ea

Douăsprezece cămine culturale din județul Ilfov nu au activitate, pentru că nu au directori, conform unei statistici oferite de Direcția Județeană de Cultură, o parte sînt deja în reparație – cele din localitățile Măgurele și Corbeanca, dar majoritatea sînt într-o stare deplorabilă, nemaifiind nici măcar zugrăvite de 20 de ani. Trei cămine culturale au fost retrocedate foștilor proprietari – cele din Cornetu, Glina și Jilava. Totuși, apropierea de București este în avantajul caselor de cultură și căminelor culturale din orașele mici și comune, mai ales în cele unde s-au construit complexuri rezidențiale în ultimii ani.

R. Chiruță

Unul dintre cele mai bogate așezăminte de acest fel este Centrul Cultural „Ion Manu” din Otopeni. „Aici, au loc activități culturale care pot rivaliza cu cele la nivel național. De asemenea, mai este și casa de cultură din Bragadaru, care este foarte bine întreținută și pentru că aici își are sediul o fundație, care se preocupă și de clădire”, după cum ne-a declarat Alexandrina Niță, șeful Direcției Județene de Cultură Ilfov.

» „Noi, în momentul acesta, așteptăm instrucțiuni de la MCC, care vor veni sub forma unor chestionare, pe care noi le vom completa cu toate datele, pentru ca aceste case de cultură să fie stabilite după niște criterii. Deocamdată nu am primit nimic, chestionare sau ceva, dar așa ni s-a spus.”

Conform acesteia, cea mai mare problemă se înregistrează la casa de cultură din Buftea, aflată în administrarea unui sindicat, care nu poate suporta cheltuielile de reabilitare. „Este o clădire din 1970, făcută cu contribuția UGSR. Acum, ea se află în administrarea unui sindicat, așa încît primăria nu se poate implica să aloce fonduri pentru reparație. Sindicatul nu alocă pentru că nu are, și imobilul se află într-o degradare puternică”, a precizat directorul. Activitățile culturale din Buftea se desfășoară în prezent în sala de consiliu a primăriei.

Deocamdată, la nivel local nu se cunosc foarte multe date despre programul Ministerului Culturii și Căminelor privind reabilitarea instituțiilor culturale din zona rurală. Informațiile vin mai degrabă din presă și din discuțiile cu reprezentanții ministerului, decît din reglementări oficiale. În Ilfov, se știe că banii de la MCC vor veni prin Ministerul Agriculturii, cel care ar coordona și supraveghea modul cum se folosesc fondurile. Iar responsabilitatea finală aparține primăriilor, în administrarea cărora se află aceste așezăminte.

„Noi, în momentul acesta, așteptăm instrucțiuni de la MCC, care vor veni sub forma unor chestionare, pe care noi le vom completa cu toate datele, pentru ca aceste case de cultură să fie stabilite după niște criterii. Deocamdată nu am

primit nimic, chestionare sau ceva, dar așa ni s-a spus. Ni s-a spus să ne gândim care ar putea fi casele de cultură sau căminele care să intre în program. Noi vom introduce căminele culturale care merită, acolo unde știm că se mișcă lucrurile și unde sînt oameni preocupați de cultură. Sînt unele cămine culturale, mici, care sînt abandonate și nefuncționale”, a explicat Alexandrina Niță.

Susținerea unui program cultural consistent, o problemă

Țăranii sînt interesați de cultură, dar nu sînt dispuși să plătească pentru ea, este concluzia la care au ajuns, din propria experiență, reprezentanții MCC din Ilfov. „Oamenii vin. Problema e că nu-și plătesc biletele de intrare, n-ai să poți niciodată să organizezi la un cămin cultural un spectacol cu intrare. Dacă-l organizezi, va fi cu intrarea liberă, pentru că nu pot oamenii să plătească în zonele astea rurale. Plus că au fost obișnuiți să li se ofere aceste spectacole fără nici un ban. S-a încercat la Otopeni introducerea de bilete. Aici, nu venea nimeni, nici fără bilet, nici cu bilet. Apoi, după ce li s-au oferit activități, au început să vină, fără bilet. Apoi, activitatea s-a dezvoltat, iar oamenii plătesc și bilete. Dar

a durat ceva ani pînă să ajungă aici”, a afirmat Alexandrina Niță.

De aceea, chiar dacă imobilele vor fi reabilitate, va fi foarte greu pentru primăriile locale să susțină un program cultural consistent. Mai ales că majoritatea primăriilor din județ preferă să aloce bani pentru echipele locale de fotbal, decît pentru cultură. „Aici intervenim noi și putem să le indicăm diverse programe. Noi asta vrem să promovăm, ca în casele de cultură să creăm niște centre de consiliere, cu niște consilieri care să-i îndrume pe oameni. Căminele culturale, pe lângă sensul de pînă acum, ar trebui să mai aibă și această destinație, de consilieri pentru comunitate. Asta, ca să fie atractive și să aibă activitate continuă”, după cum a menționat directorul DJC Ilfov.

Cel mai probabil, în programul de reabilitare nu vor intra toate căminele culturale din județul Ilfov, pe de o parte pentru că nu merită – sînt fie fără activitate, fie pentru că „sîntem aproape de București, și două, trei centre pe județ, e suficient”, dar nici banii nu vor ajunge. Conform Alexandrinei Niță, primarul din Buftea a încercat la un moment dat să preia casa de cultură din localitate și să o reabiliteze, dar a constatat că o asemenea operațiune ar costa circa 60 de miliarde de lei vechi, o sumă fabuloasă pentru o comună.

MCC SUPUNE DEZBATERII UN GHID AL PROGRAMULUI

Ministerul Culturii și Căminelor a publicat pe site ghidul de eligibilitate al Programului național de reabilitare a așezămintelor culturale din mediul rural și mic urban, pentru a lansa o dezbaterie publică pe marginea acestuia. Pentru a fi eligibili, solicitanții trebuie să asigure o finanțare, din resurse proprii sau atrase, de minimum 20% din valoarea proiectului. Proiectele eligibile trebuie să se încadreze ca valoare între 2.800 și 100.000 de euro și să aibă ca obiectiv reabilitarea infrastructurii culturale, precum și dotarea așezămintelor culturale cu echipamentul de practică culturală necesar. Cheltuielile considerate eligibile sînt cele necesare pentru realizarea proiectelor, care sînt prevăzute în devizul general, sînt realizate efectiv pe perioada execuției proiectului și sînt înregistrate în evidențele contabile ale solicitantului.

Dosarul de solicitare a fondurilor trebuie să cuprindă o cerere de finanțare, certificatul de înregistrare fiscală a solicitantului, un studiu de fezabilitate și o declarație pe propria răspundere a primarului localității referitoare la existența unei cofinanțări a proiectului în proporție de 20%, numărul de sate care vor beneficia de proiect, numărul de locuitori ai acestora și faptul că nu există litigii asupra proprietății clădirii care urmează să fie reabilitată sau dotată. Cererile de finanțare vor fi adresate unei Comisii privind determinarea Oportunității de finanțare a proiectelor, care va fi formată din cîte un reprezentant al Cancelariei primului-ministru, al Ministerului Culturii și Căminelor, al Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, al Ministerului Administrației și Internelor, al Secretariatului General al Guvernului prin Departamentul pentru Relații Interteritoriale, al Asociației Comunelor și al Asociației Orașelor din România. Monitorizarea implementării programului va fi realizată de un departament cu 15 posturi, înființat în cadrul MCC.

Căminele culturale aleg între parastase și săli de Internet

Parastase, nunți, baluri și magazine mixte. Doar pentru asta mai servesc căminele culturale în care odinioară se făceau concursuri de dansuri populare și muzică ușoară. Pe scenele unde se încingeau hore și copiii recitau poezii în cinstea „conducătorului iubit”, cu mîna pe inimă, acum s-a așezat praful.

Andreea Archip

„Unii s-au pocăit, alții au vîndut instrumentul...”

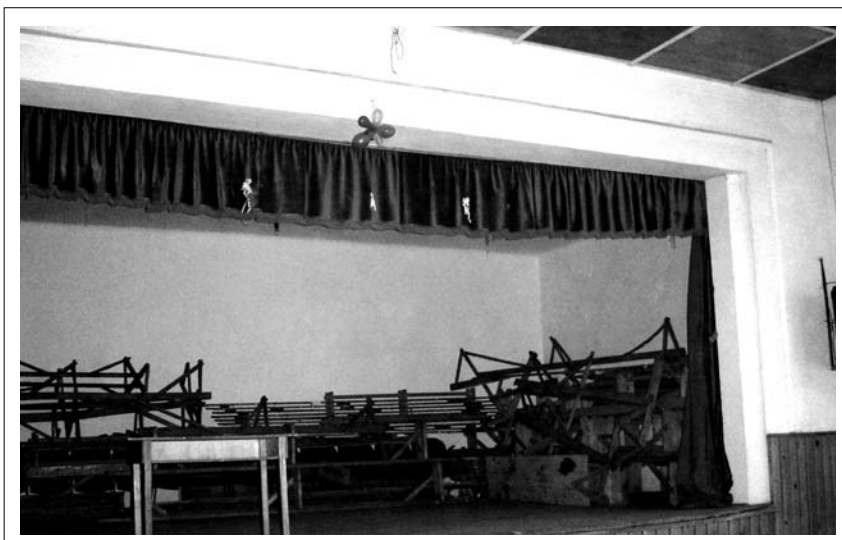
Directorul Căminului Cultural din comuna Deleni, Iași, Mihai Lungu, își amintește de tradițiile care se păstrau odinioară, dar pe care timpul le-a mai lăsat doar în amintirea bătrînilor. „Noi aveam aici Corogeașca din Deleni, dansuri bătrînești. Au fost întrerupte 15 ani, dar acum, datorită unei învățătoare de la noi, Aurica Gilcea, s-au reluat. Este o formație unică, dar taraful este incomplet, nu mai vin mulți să cînte. O parte au murit, o parte s-au pocăit sau au vîndut instrumentul. Acuma e greu să găsești pe cineva să-l înveți să cînte”, po-

vestește Lungu. Acesta regretă și că Biserica Ortodoxă nu se implică mai mult în viața comunității, așa cum face adunări comunitatea de „pocăiți”. „Ne înțelegem bine cu ei”, spune directorul, care e conștient că au tot mai mulți adepți.

La intrarea în cămin, trei baloane roșii atrîmă peste o pancartă cu „Bine ați venit!”. „A fost o nunță, femeile fac și curățenie”, scuză Mihai Lungu „deranjul”.

Dotări pentru cămin nici nu mai ține minte de cînd n-au mai făcut, pentru că doar primăria le poate aloca bani, conform legii. „Și primăria n-are...” În cămin au existat cîndva o sală de proiecții, un club și o bibliotecă. Direcția pentru Film le-a închiriat aparatura necesară pentru sala de proiecții, dar revoluția le-a luat și asta și, pe lângă botezuri, nunți și parastase, căminul mai trăiește doar prin manifestările școlare. „Ne-ar trebui 30-40 de milioane să dăm un spectacol și nu are cin’ să vină. O șezătoare literară dacă ar fi... Sau dacă am face niște spectacole cu școala, cum era «Cîntarea României», concursuri între școli...”, visează directorul.

Biblioteca are aproape o mie de cărți, iar cei care împrumută sînt în proporție de 60% copii. „Primesc anual cărți, puțin, dar se primesc. Avem o legătură bună, se știe, cu Biblioteca Asachi. Mai vin elevii de liceu că au de făcut referat și e mai greu să le oferim orice vor, dar avem cam ce le cere în bibliografie măcar”, explică bibliotecara Elena Creangă.

În comuna Deleni au locuit familiile Ghica și Cantacuzino și se găsește cel mai vechi han din România.

Cînd strugurii se coc, în UE

Vechiul tipar, al căminului cu dansuri bătrînești și festivaluri de cîntec popular, s-a păstrat în orașul Hîrlău. Un cămin care era pe moarte în urmă cu cîțiva ani a fost trezit de Paul Iancu, actualul director, despre care gurile rele spun că ar fi slujit și lui Ceaușescu cu aceeași mîna de fier. „Am fost și eu atunci o perioadă”, nu negă directorul. Acesta a făcut o trupă de teatru, de dans și de cîntec popular cu care participă pe

la toate festivalurile. Din trupa de teatru fac parte și persoane de peste 70 de ani, profesori care „se mențin în formă”. „Holul casei este plin de diplome”, se mîndrește directorul Iancu. Pentru că fondurile de la primărie sînt destul de mici, directorul recunoaște că discotecile aduc destui bani cît să se descurce. Singura dorință pe care o mai are Paul Iancu este să organizeze Festivalul „Cînd strugurii se coc...” și în Uniunea Europeană.

Problema așezămintelor culturale pare să se rezolve. Pentru că și „nevoile culturale” s-au schimbat în timp, Ministerul Culturii și Cultelor a modificat legea căminelor pentru a putea aloca fonduri direct. Administrarea proastă a a-

cestor case s-a datorat și directorilor nepotrivitiți. „Pînă acum, directorul căminului era un apropiat sau o rudă a primarului, fără să se țină cont de pregătirea sa. Politica de cadre este dezastruoasă. S-a renunțat la obiceiul de a fi recrutați profesori sau învățători”, specifică Vasile Munteanu, directorul Direcției Județene de Cultură de la Consiliul Județean Iași. Așezămintele vor deveni cluburi cu tot felul de activități sportive, cu săli de Internet, bibliotecă, centru de informare, pentru că acestea sînt „un creuzet în care se topesc identitățile culturale”, spune directorul Munteanu. Și Ministerul Culturii și Cultelor are pistul.

» „Pînă acum, directorul căminului era un apropiat sau o rudă a primarului, fără să se țină cont de pregătirea sa. Politica de cadre este dezastruoasă. S-a renunțat la obiceiul de a fi recrutați profesori sau învățători.” – Vasile Munteanu

Centrul Național al Dansului

lăptăria er

suntem aici

Bd. Nicolae Bălcescu 2
București
Tel.: + 40 (21) 318 86 76
office@cndb.ro
www.cndb.ro

Centru Național al Dan

cafe del

alternativ 24-FUN Supliment HotNews.

„AM CONTABILIZAT UN DEZASTRU”

Vasile Munteanu, directorul Direcției de Cultură, Culte și Patrimoniu Iași

În ce măsură este realizabil proiectul Ministerului Culturii și Cultelor? Va reuși Adrian Iorgulescu să readucă la starea cultură?

Și pe mine mă întrebau mulți apropiați dacă nu sînt obsedat de acest proiect, pentru că prin lunile aprilie și mai 2006 le tot ceream primarilor săptămîna de săptămîna situația așezămintelor culturale de acolo. Am contabilizat un dezastru, nu este

un secret. În primul rînd, infrastructura este la pămînt. Acele clădiri cu destinație de cămin cultural nu au fost reabilitate de ani și ani de zile. Apoi, dotarea lor lasă de dorit.

Ce-i acolo? Discotecă, sală pentru nunți?

În studiul pe care l-am făcut noi, acolo au loc pînă și parastase, botezuri, nunți... Întregul ciclu al vieții umane... Este totuși o clădire cu destinație so-

cială. Este și o criză a destinației clădirii respective. Nu mai putem regîndi un cămin cultural asemenea lui Dimitrie Gusti. Aici nu mai vin persoanele pentru a li se citi ziarul. Pînă să vedem ce vom face cu el exact, este bine să le reabilităm, să investim bani pentru consolidare.

Cine să facă programe pentru acestea?

Ministerul Culturii se va implica financiar în reabilitarea așezămintelor și va

elabora un Program, așa, cu majusculă. Noi așteptăm... Programul! Am o situație clară a clădirilor și dotărilor. Este vorba și despre cei care „păstresc” aceste cămine culturale, s-a făcut o selecție a acestora dezastruoasă, pe bază de cumeetrie și la discreția primarului din comunele respective. Am văzut că, potrivit noilor reglementări, pînă și directorii de cămin cultural vor trebui să prezinte proiecte de management.

La Daneți toată lumea citește Ghidul

După o iarnă cvasi-inexistentă, satele Doljului așteaptă intrarea într-o primăvară care se anunță deja secetoasă. Dacă grîu nu va fi anul ăsta, măcar fondurile Programului Național de Dezvoltare Rurală sînt așteptate să intre în „hambarele” celor cu inițiativă... culturală.

Nicolae Coande

O călărire în zori la Daneți, într-o zi de ianuarie, este reconfortantă măcar la gîndul că vei întâlni oameni pentru care izvorul culturii vîi n-a secăt de tot. Chiar dacă imbuteliem apa asta în peturi de import. Se știe, cultura de ciuitură este anacronică.

Aflată la 45 de km de Craiova, Daneți este o comună de referință, cu cele patru sate care o alcătuiesc (Branîște, Locusteni, Brabeți și Daneți Insuși). Directorul căminului cultural din localitate, Mugurel Drîmboi, cunoaște deja faimoasa Ordonanță de Urgență 118/2006 a guvernului Tăriceanu, contrasemnată, între alții, de ministrul Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu, și de secretarul de stat al Ministerului Administrație și Internelor, Mircea Nicu Toader. Dar și

de noul șef de la Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, Dan Ștefan Motreanu, și de Ministrul Muncii, Solidarității Sociale și Dezvoltării Rurale, Gheorghe Barbu. Mi se pare corect: întotdeauna agricultura a făcut front unit cu internele în apărarea culturii la sate. Cîndva, șeful de CAP era prieten la cataramă cu șeful de post.

„Avînd în vedere continua degradare a mediului cultural al României în ultimii ani...” – așa începe respectiva ordonanță de urgență: ca un vers al actualului ministru. Serafic și aproximativ.

În continuare e vorba de bani (las că nu se spune de cîți ani se produce degradarea asta și din vina cui, mereu este o nebulosă aici), așa că respectiva ordonanță le aduce la cunoștință celor interesați faptul că vor putea accesa programe de finanțare în cadrul a ceea ce se numește, generic, *Programul*, dacă, bineînțeles sînt capabili să facă proiecte valide.

Ar dansa, dar nu au costume

Directorul Drîmboi pare conștient de greutatea prezentului și nu le ignoră pe cele care vin din viitor. Poate primi pînă la 100.000 de euro pentru un proiect (el care are un buget de 600 de milioane de lei pe întreg anul, alocat de consiliul local al comunei), dacă aduce 20% din suma cerută. Cînd îl întreb de unde crede că va aduce cei 20%, îmi spune că de la același consiliu local. Dar consiliul, opinez, nu-i va da, întrucît deja nu mai are. Dacă ar fi avut i-ar fi dat mai mult decît cele 600 de milioane.

Vrea să reconsolideze și renoveze un cămin ridicat în 1967. Deci anul ăsta ar putea sărbători în „costum nou” 40 de ani *ab urbe condita*... E o ocazie, să recunoaștem. Mai vrea bani pentru formația de dansuri populare (zece perechi). Ar dansa, dar nu au costume. E o problemă, aceea a costumelor, în mediul rural. Primarul, Spiridon Constantin, e bine intenționat și ar ajuta la dezvoltarea dansului în comună, că doar nu poți dansa în blugi.

Directorul, care are șase calculatoare în cămin, intenționează să înființeze un centru cultural, așa cum ființează la Bechet. În opinia lui, centrul ar putea fi format din 4-5 cercuri de electrotehnica, artă populară, calculatoare, informatică, instrumente etc. Are deja cerc de electrotehnica, coordonat de profesorul Mihai Burada din comuna Mărsași, numai că acest cerc aparține de centrul de la Bechet. E nevoie deci de o re-centrare.

Amelia Etegan, directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj, organism care funcționează în subordinea MCC, cu atribuții de coordonare a căminelor și așezămintelor culturale, îmi spune că a înștiințat fiecare director de apariție OG, precum și de apariția Ghidului. Așteaptă reacții din partea celor interesați pentru a-i putea ajuta, în caz că au idei și nu le pot pune în practică. De altfel, CJPC Dolj editează trimestrial un Buletin de informații culturale care se vrea o oglindă fidelă a activităților acestor cămine și așezăminte de cultură. De *așezarea* în cultură este vorba, la țară, evident.

VĂLUL PICTAT – O NOUĂ ECRANIZARE DUPĂ UN ROMAN TRADUS LA POLIROM

Începînd cu 16 martie, în cinematografele din toată țara, *Vălul pictat*, o nouă ecranizare după romanul omonim de W. Somerset Maugham, tradus în colecția „Biblioteca Polirom”.

W. Somerset Maugham

Vălul pictat

POLIROM

Un film cu Edward Norton și Naomi Watts în rolurile principale.

UN FILM DISTRIBUIT DE

MEDIAPRO
DISTRIBUTION

Directorul Drîmboi vrea bani pentru formația de dansuri populare (zece perechi)

LECTURI ÎNTRERUPE

Doris MIRONESCU

Ornitorincul și echidna (I)

Pentru că nu am loc aici de preparative, încep abrupt: la finele anului trecut, poetul O. Nimigean și-a adunat într-un singur volum publicistic „de război” din 1990 încoace – o apariție editorială care trebuie să însemne, pentru orice cititor onest de literatură română, un eveniment. *Inerții de tranziție, altruisme & bahluiuni literare* este o carte spectaculoasă stilistic (Nimigean scrie savuros, are o frază ironică și acută), care beneficiază și de o punere în scenă ingenioasă (volumul este o „co-producție” a autorului cu o cititoare privilegiată, istoricul Flori Stănescu, ale cărei note de lectură, vivace, simpatice sau polemice, se regăsesc în subsolul paginilor).

În modul cel mai evident, dar și cel mai exterior, cartea interesează prin dimensiunile literare și istorică (istorico-literară, ca să fim precizi). Volumul ar fi putut fi desprins cu folos în două sau trei cărți independente, deoarece în el se găsesc atât polemici caracteristice pentru anii '90 (în jurul „recuperării” lui Petru Dumitriu, al deplîsei „crize a poeziei”, al punerii la zid a lui Paul Goma ș.a.m.d.), deșgajări ale unor scriitori veritabili, cel mai adesea tineri, din pasta clișoasă a „Climatului Literar Teșean” (C. Acosmei, D. Lungu, F. Lăzărescu, L. Teodorovici, H. Decuble, Ș. Axinte, D. Sociu), dar și o publicistică politică remarcabilă, scrisă cu vervă contaminantă („Ce iașke polikika, mă prostovagne?”), din perspectiva, neobișnuită astăzi, a poetului în cetate.

Volumul conține, e drept, materie pentru trei cărți, fie de critică, fie de publicistică literară ori politică de maximă calitate. Am însă convingerea că Nimigean nu vrea să dea versiuni personale, subiectivizate, ale unor „certuri” literare, nici simple opinii critice cu privire la un anumit context literar, fie acesta al nesfîrșitei tranziții românești, fie el unul strict teșean,

circumscriș perimetrului Nicolina – Universitate – Casa Pogor – Nicolina. Reunirea tuturor textelor sale într-un volum-mamut, conținînd majoritatea „temelor” autorului din '90 încoace, semnalează fără putință de îndoială acest lucru. Luînd în considerare și fragmentul diaristic interstițial intitulat „Millennium” și epilogul autoironic al „utopistului lecuit” (numit „Gisca filosofhală!”), cartea se cere văzută nu ca o mărturie, nu ca o colecție de „fapte, idei, documente”, ci ca un autoportret în imagini mișcate. Din alăturarea tuturor acestor texte reiese, ce-i drept, figura unei epoci confuze și violente, dar mai ales figura unui Autor.

Și în articolele politice, și în recenzii cordiale („altruisme”), și în întîmpinările polemice, poetul O. Nimigean vorbește o limbă prea personală ca să nu devenim atenți la autorul însuși. Cartea întreagă este un tablou al sinelui, înainte de a fi o radiografie literară a poeziei deceniului zece sau o dare de seamă cu privire la mersul literelor în lași în ultima vreme. Iar sinele este vertebrat de o morală. De la primele texte culese și pînă la ultimele, O. Nimigean manifestă o admirabilă constanță a unghiului moral. Nu degeaba primul text din volum, datînd din 1990, poartă un motto din Piața Universității: „Noi nu ne-om confunda nicicînd cu oamenii de bine”. Întreaga „promotie” nouăzecistă, în ce are ea mai reprezentativ, se revindică de la radicalismul moral al marelui miting din zorii democrației cu măsele sparte. Iar, dacă e ca nouăzecismul să capete consistență literară, este cazul ca poezia lui O. Nimigean și, iată, publicistica sa literară să fie redescoperite.

* O. Nimigean feat. Flori Stănescu, *Inerții de tranziție, altruisme & bahluiuni literare*, colecția „Fapte, idei, documente”, Editura Vremea, 2006.

Viermele Cicikov și platoșa lui Bloom (I)

PRIMA EPISTOLĂ CĂTRE VASILE ERNU

Dragă Vasile, așa cum ai ghicit deja, textul de față vine ca o firească urmare a discuției începute de noi acum câteva luni (dacă mă gîndesc mai bine, era chiar de ziua națională, cînd cu greu am găsit o masă la Hanul lui Manuc), discuție ce s-a transformat repede într-o contradicție imbecilă (de ambele părți), în care ideile au devenit prea repede blocuri monolitice – realizez că semănăm amîndoi cu niște politicieni autohtoni, care nu-și ascultă preopinutul. Nu cred că exagerez rezumînd așa „cearta” noastră: cel mai mare scriitor al tuturor timpurilor este Gogol – ba nu, este Joyce.

Bogdan-Alexandru Stănescu

Am reluat de atunci polemica, dar pe tonuri incomparabil mai blînde, dînd amîndoi dovadă de o delicată condescendență față de părerile și educația ce-luialt. Mi-ai recomandat în nenumărate rînduri *Lecțiile de literatură rusă* ale lui Nabokov, iar eu o țineam sus și tare cu *Lecțiile de literatură*, dîndu-ți exemplul analiza extraordinară pe care Maestrul o face lui *Ulysses*. Iată că am avut ocazia, între timp, să citesc și volumul dedicat de scriitor literaturii ruse și înclin, de data aceasta, să-ți dau dreptate – dacă citești cursurile lui Nabokov cu aceeași încintare pe care ne-o iscă nouă, nu ai cum să nu te pliezi pe aceste tururi de forță formidabile:

deși cele două demersuri sînt, reducînd totul la o imbecilă concentrație expresivă, „laudative”, nu pot să nu remarc faptul că Gogol, reprezentat absolut prin *Suflete moarte* și *Mantaua* (plus, eventual, *Revizorul*), este și pentru Nabokov un Monstru absolut, pe cînd Joyce poate fi admirat ca intelectual, ca regizor al propriei opere, ca stilist (pe fragmente), dar nu atinge în sufletul „conferențiarului” coarda aceea care zbirnie asurzitor în cazul scriitorului rus.

Și ai mai avut dreptate într-o privință: analiza pe care Nabokov o mîchina lui Gogol este cea mai frumoasă „exegeză” pe care am citit-o... în ultimii ani. Poate *Papagalul lui Flaubert* (în cu totul alt registru) s-o depășească.

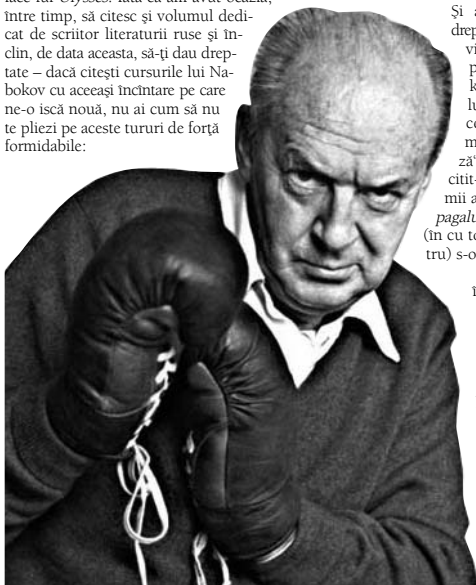
„Poștust-ul intruchipat de Cicikov este una din caracteristicile principale ale Diavolului, în a cărui existență, trebuie să adăugăm, Gogol credea mult mai serios

decît în existența lui Dumnezeu. Crăpătura din armura lui Cicikov, crăpătura putredă, din care emana un miros slab, dar ucigător (o conservă de homari înțepată pentru a fi desfacută și uitată de un prost în cămară), este deschiderea organică din armura diavolului. Este prostia esențială a poștust-ului universal. (...) Asta îmi aminteste de un poster din bătrîna Europă, care făcea reclamă cauciucurilor de automobil și reprezenta un om construit în întregime din cercuri concentrice de cauciuc; în același fel, rotundul Cicikov se poate spune că a luat forma trupului unui vierme uriaș, de culoarea cărni”.

Imaginea e grozavă – o descriere fantastică, de bolgie: găsești într-o analiză „critică” (stilistică), în două-trei fraze, imaginea infernului ce-și trimite la suprafață mesagerul.

Nabokov se adresează unui public american pe care îl disprețuiește

Dar hai să analizăm și noi demersul lui Nabokov: o conservă de homari deschisă și uitată în cămară, celebrul omuleț Michelin... sînt exemple excelente, plastice – primul reușește să dea câteva palme imaginației olfactive, aduce la suprafață scriba, deși lucrează, ca nivel al imaginarii, într-un registru minor. Dacă Nabokov ar fi utilizat cea mai la îndemînă comparație, un cadavru în descompunere, ar fi ratat complet efectul: două motive – unu, ar fi supralicitat, dat fiind că Cicikov este un diavol minor,

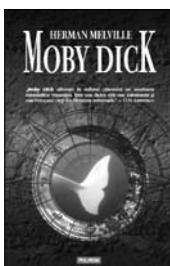
Vladimir Nabokov, Montreux 1973 © foto: Giuseppe Pino

SEMNAL

Filip Florian, *Degete mici*, ediție hardcover, prefață de Simona Sora, colecția „Fiction Ltd”, Editura Polirom, 256 de pagini, 28,95 lei

„Sînt aproape convins că *Degete mici* e cartea pe care Filip Florian a ales-o, dintre cele pe care le-a scris pînă acum, ca s-o dea spre publicare. Altfel, de unde construcția impecabilă, tonul sigur, personajele rotunde și mai ales o limbă românească pe cît de firească, pe atît de ironic sedimentată? Toate acestea pentru cristalizarea unei frumoase povești despre vină și greșală, despre umbrele înșelătoare ale trecutului (personal și istoric) – o poveste despre destin și amor lumesc sau ceresc. Recunoscut, sînt entuziasmată.” (Simona Sora)

Herman Melville, *Moby Dick*, traducere din limba engleză, note și glosar de Petre Solomon, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 736 de pagini, 45,95 lei

Dacă astăzi este socotit, pe bună dreptate, o capodoperă, romanul *Moby Dick* (1851) a avut parte de o primire extrem de rezervată în momentul apariției, cu efecte negative durabile asupra carierei lui Melville. Redescoperită de public la mai mult de o jumătate de secol după publicare și intrată rapid în canonul literar occidental, înfruntarea dintre căpitantul Ahab și fabuloasa balenă albă, îmbogățită de autor cu semnificația metafizică a unui conflict ireductibil între Bine și Rău, a devenit una dintre ipostazele cele mai semnificative ale luptei omului cu natura și, în același timp, „una dintre cele dintîi mari mitologii create de lumea modernă, din însăși materia acestei lumi” (Lewis Mumford), „o carte de aventuri împregnată de o inegalabilă frumusețe literară” (Stephan Roll). Stilist redevutabil, Melville susține această temă generoasă printr-o proză complexă și subtilă, un amestec de inteligență, ironie, lirism și erudicție, care îi asigură un loc aparte într-o tradiție literară ilustrată, printre alții, de Henry James, William Faulkner și Thomas Pynchon.

doi, imaginea, în conștiința literară, sau hai să spunem general stilistică, e, după Baudelaire, perimată („Își desfăcea asemenea unei femei obscene/ Picioarele și, puhav de venin./ Nepăsător și cinic, își deschidea alene/ Rînjitul pîntec de miasme plin./ Putreziciunea asta se răsfața la soare/ Care-o cocea adînc și li-niștiu/ Vrînd parcă să întoarcă Naturii creatoare/ Tot ce-adunase ea, dar însuțit”, trad. Alexandru Phillipide).

Ar mai fi un motiv pentru care Nabokov folosește aceste comparații: el se adresează unui public american, pe care, și asta se va vedea foarte clar în capitolul dedicat lui Dostoievski, îl disprețuiește.

Mai departe: de ce vierme? De ce nu, să zicem, șopîrlă, varan, ameobă, gîndac? Adu-ți aminte de Durand: ceea ce-l îngrozește cel mai mult pe om este imaginea arhetipală a „viermuirii”, alături de cea a mișcării haotice, accelerate, specifică animalelor. Ce face Nabokov? Pune în scenă, pur și simplu, un excelent film de groază, pentru un public inocent, gata să fie speriat, un public tributator enunțurilor de genul „Gogol este cel mai realist romancier rus, dedicat trup și suflet satirizării unei societăți îmbătrînite etc.” sau „Dostoievski este cel mai mare scriitor rus al tuturor timpurilor, analistul cel mai profund al sufletului rus”. Sînt enunțuri pe care le vei uita automat după lectura conferințelor lui Nabokov.

**Vasile, te rog așteaptă
o a doua scrisoare**

Cum să împiedici un scriitor genial ca Nabokov să dea naștere unor asemenea comparații, cînd analiza pe care o face sufletelor moarte este una concentrată aproape exclusiv pe comparațiile lui Gogol? Este cazul episodului în care Cicikov merge la o serată, fragment ce-i îngăduie scriitorului să facă o paranteză „infernală”, asemănînd domniilor în fracuri negre cu un roi de muște biziînd vara în jurul unei căpățîni de zahăr. Nimic mai inocent, nu? Asta dacă nu aplici grila lui Nabokov și nu vezi că aici își scoate capul acel vierme-trimis special: mișcările circulare, concentrice ale muștelor nu fac altceva decît să deseneze în

» Vladimir Nabokov, *Cursuri de literatură rusă*, traducere de Cristina Rădulescu, Editura Thalia, 2006

aer topografia, la fel de arhetipală, a Infernului. Ca să nu mai vorbim despre faptul că această „viermuală” înrăpată germinează: „Cînd Cicikov ajunge la o petrecere din casa guvernatorului, menționarea întimplătoare a domniilor cu haine negre, îmbulzindu-se în jurul doamnelor pudrate, scaldate într-o lumină strălucitoare, duce la o comparație aparent inocentă cu muștele biziîtoare, și în momentul următor *ia naștere o nouă viață*”. Ar fi o blasfemie să reducem totul, schematic, la mișcările din-spre suprafață spre profunzimea fermentînd, spre adîncurile infernale. Dar această circularitate nu face decît să atragă lectura într-un vortex putrefact (mă întreb de ce nu aduce Nabokov în

discuție o comparație cu *Maelstromul* lui Poe).

La fel, genială analiza valioarei lui Cicikov: „Și, fără să-l prevină pe cititor că în cele ce urmează nu avem conținutul unei cutii, ci al unui cerc din iad și echivalentul exact al sufletului oribil de rotund al lui Cicikov (și că el, autorul este pe cale să desfacă măruntaiele lui Cicikov sub o lampă puternică într-un laborator de disecție), el continuă...”

Vasile, în momentul acesta mă văd nevoit să mă opresc: nu mai am hîrtie, iar datoria mă cheamă. Te rog așteaptă, înainte de a-mi răspunde, o a doua scrisoare, în care voi încerca să mă pliez pe analiza lui Nabokov la Joyce.

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

**Te trîntești ostenit
în fotoliul galben...**

Te trîntești ostenit în fotoliul galben, cu arcurile frînte de atîta le-neveală... sorbi rar, lacom, din ceașca de teracotă, zmlățuită tranic, îți clătești creierii în cafeaua deja rece, visezi îndelung plimbîndu-ți ochii pe copertile cărților ce au alunecat de pe un taburet scund, lovite cu cotul, pe covor, cînd te întorcea să iei un creion cu grafitul negru, moale, de pe masă, pentru sublinia: *Cărarea pierdută* (Alain Fournier), *Zoologia nevertebratelor*, *Eroi, fantome, șorice* (Marcel Chimet), *Heraldica* (Marcel Sturdza-Săucești), *L'Amateur d'escargots* (Patricia Highsmith)... François Villon... da... da... acele „doamne” de odinioară... Felul Margueritei de Bourgonne de a se debarasa feroce, din turn, de amantii folosiți vajnic, Thaïs corcolindu-l pe Alexandru cel Mare în expediția din Asia, Helois pricinuindu-i sărmanului Pierre Esbaillart... Lunganca Bertha... Ioana d'Arc... „Dar unde sînt zăpezile de altădată?”... Plouă... și sîntem în februarie... și trebuie să fiu mereu vioi... să răspund la întrebări („De cîte ori ați fost îndrăgostit?”; „Ce este poezia?”; „Cum scrieți?”; „Computerul vă este indispensabil?”... etc.)... să fiu mereu pe fază... să nu mă enervez... să răspund isteț... eventual... Drept care mă pun sirguincios pe copiat, pe sărite, din pură plăcere, dintr-un *Dicționar etnobotanic* apărut prin 1968, numele savuroase ale unor plante (în ordine alfabetică)... Iată: Acoperămîntul Maicii, Alte cinci degete, Alunică porcească, Amețeala oilor, Anus, Arbore puturos, Ardeiiul broaștei, Asudarea calului, Ața apei, Baba urchi, Baierile inimii, Barba lui Aron, Băieței, Bășina porcului, Be-teala miresei, Beție, Bibilică, Biz, Boabe de greață, Boașele popii, Bonjur, Bostan domnesc, Boz, Bradul ciумii, Brăduț de pîrleală,

Brînza vacii, Briul vîntului, Brustur dulce, Buba inimii, Bucureștean, Bujorul vițelului, Bulbuci de baltă, Burete bălos, Burete de cană, Buricul vinerei, Buruiană ca capul ciinelui, Buruiană de ceas rău, Buruiană de rînduri roșii, Buruiană împușcată, Buruie pentru lespezi, Busuioacul cerbilor, Buza vacii, Caii popii, Calendarul codrului, Captalaci, Capul turcului, Carul zînelor, Cașul iepurelui, Căciula cucului, Cădelniță, Calugăraș, Cătușă mică, Ceaiul lui Ion, Ceapa ciorii din cheie, Cearta casei, Cel perit, Cerbană, Cerbăluță, Ceșcuța babei, Cheița raiului, Chin înalt, Chip de om, Chipul miștei, Cînstea femeilor, Ciubărul cloștei, Ciucurele Maicii Domnului, Ciurul zorilor, Cizma cucului, Cleiul pămîntului, Coana Marghioala, Coroana lui Isus, Crăcuțe, Crînul finului albastru, Crucea pîinii, Cui-bul necuratului, Culoarea focului, Cununițe de capre, Cupa vacii, Curelele de opincii ale Domnului Hristos, De căruță, Dediței mieilor, Deget roșu, Dintele ochiului, Dragă Mărioară, Durerea inimii, Față-n față, Ficăței, Floare de cucoană, Floare de nimica, Floare de perină broștească, Floare de vioară, Floarea grafafonului, Floarea patului, Floarea vîntului alb, Flori cu două cozi, Floarea cîrpei, Foaie de bălți, Frunza mamei, Furculiță, Garoafe oloage, Găină părăsită, Găluște, Gărgăuni, Gogoși de pămînt, Gura paharului, Gură dragă, Gurîța coccoanei, Harbujii albi, Larba aerului, Larba mîrgăritarului, Larba păduchilor, Larbă începătoare de sînge, Larbă potcă, Ledera celor frumose, Lerbăluță stufoasă, Izmă spirtoasă, Încurcătoarea păsărilor, Îngerăși, Jale cleioasă, Lacrimile Elenei, Limba apei, Linte de rît, Lobodă pute a țîri, Loincă, Luminărica peștilor... Deocamdată mă opresc aici fericit...

SEMNAL

Chuck Palahniuk, *Bintuiții*, traducere din limba engleză și note de Rareș Moldovan, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 456 de pagini, 36.95 lei

Bintuiții este unul dintre cele mai bune romane ale lui Palahniuk, exploatînd convenția povestirii în ramă, în tradiția *Decameronului* și a *Povestirilor din Canterbury* și, în același timp, o satiră necrutătoare la adresa emisiunilor de tip *reality show*. Cele 23 de povestiri care formează substanța cărții aparțin protagoniștilor unui experiment inedit și, așa cum se va vedea, macabru: persoane care au răspuns invitației de a petrece trei luni într-un teatru dezafectat, în condiții minime de confort, pentru a produce o posibilă capodoperă care le va garanta celebritatea pe scena literară. Treptat, stimulate de acest mediu neobișnuit, personajele se vor implica într-un joc pe mîchie de cuțit care le va ține pe cititori cu sufletul la gură.

Dan C. Mihăilescu, *Viață literară. II*, Editura Fundației PRO, 168 de pagini

Textele cunoscutului critic literar Dan C. Mihăilescu, publicate lunar în revista „Idei în dialog”, au fost adunate într-un al doilea volum – *Viață literară. II*. Acesta a apărut la Editura Fundației PRO și acoperă perioada ianuarie-decembrie 2006. „Parcă așa am văzut că li se spune cozilor cu care diferitele specii de maimuțe (și nu numai) se atrîmă nepăsătoare de crengi, rotindu-se-n văduh cu jubiata deplinei încredere în mama natură: cozi prehensile. Cam așa am trecut și noi prin anul 2006. În același cult al improvizăției, al lucrului la plîneală, al proiectelor încropite pe colțul mesei, într-o fericire a nesigurății, bucurăși de integrare ca într-o abureală dopată cu ignoranță. Deambulînd trimblînzii cu sîntă înconștiență între europenitate, americanitate și slavofilia abia mascată, tot mai experți în furatul propriei căciuli. Îngreunăți de același masochism punctat cu gîndiri pozitive de circumstanță, drăpîndu-ne otrăvurile în concurențialitate, nepuțințele în exuberanță, lenea în filosofia hedonismului mercant și patina distincției în (falsă) dorință de schimbare”, afirmă Dan C. Mihăilescu în prefața volumului.

» **Lipsea ceva, și nu dădea semn să iasă la „văzute” – punkul, și tot ce era underground, și bun, și aspru, și inconvenabil, și dur, și fără compromisuri, și fără comercialisme, și inovator. Sau pur și simplu diferit. Ca Zappa.**

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Zappunkăreală

La începutul lui 1989, punk nenorocit, iresponsabil și ego(t)list, am vîndut agoniseala de benzi magnetice, cu magnetofon cu tot, să-mi iau videocasetofon. Asta în pofida faptului că n-aveam televizor, aparatul constituind o raritate, un apanaj al favorizaților & favoriților sistemului. Suma obținută pe benzi neajungînd, am spart și cecurile cu alocația copiilor, pe care soția o strîngea lunar, să le asigură progeniturilor un viitor confort. Azi m-aș putea fândosi că funcționase intuiția mea fabuloasă: adu-mecam revoluția, liberalizarea prețurilor, devalorizarea leului, inflația galopantă și restul bucuriilor capitalicioase... Da de unde (vorba lui Florin Mugur): eram un căscat, un tembel, un punker, nicidecum un rocker! N-aveam nici motoretă, necum motocicletă!

Dar aveam mania tehnicii noi. De video aflasem la timp. Bani puțin și lipsa pe piață aminaseră procurarea unui aparat, nu absența casetelor VHS cu concerte și videoclipuri, cu filme și spectacole intruabile. Cînd am luat videocasetofonul, aveam vreo zece casete, pe care le vedeam la prieteni. Dacă vă miră preocuparea video logică, vă invit să citiți niște jurnale din anii '80, tipărite recent. O să vedeți acolo cum oamenii de cultură umblau după filme pe video, cum industria schimburilor era înfloritoare etc. etc.

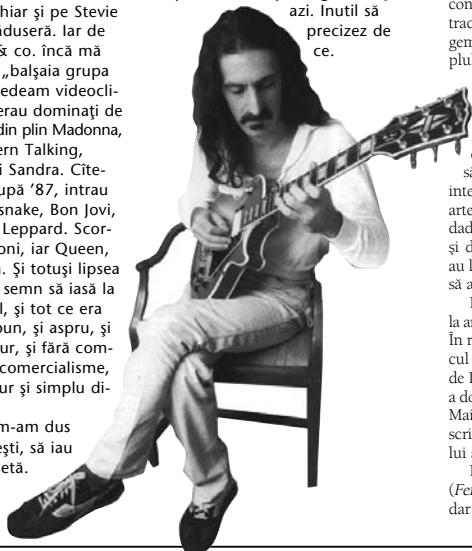
Eu m-am implicat în așa ceva doar ca să văd concerte rock, pe care altfel nu speram să le zăresc. Dire Straits, Eric Clapton, Santana și destui alții apăruseră la televiziunea bulgară. Chiar și pe Stevie Ray Vaughan îl dăduseră. Iar de Waters, Gilmour & co. încă mă amuz, numindu-i „balșaiia grupa Pinka Floyd”... Vedeam videoclipuri de top. Anii erau dominați de new wave, aveam din plin Madonna, C.C. Catch, Modern Talking, George Michael și Sandra. Cite-odată, mai ales după '87, intrau metaliiști – Whitesnake, Bon Jovi, Motley Crue, Def Leppard. Scorpions erau campioni, iar Queen, deasupra tuturor. Și totuși lipsea ceva, și nu dădea semn să iasă la „văzute” – punkul, și tot ce era underground, și bun, și aspru, și inconvenabil, și dur, și fără compromisuri, și fără comercialisme, și inovator. Sau pur și simplu diferit. Ca Zappa.

Pentru Zappa m-am dus într-o zi în București, să iau de la cineva o casetă. Găsisem într-un ziar anunț de

vînzare. Telefonasem. O persoană, recomandîndu-se Moldoveanu (sau Ardeleanu?), îmi dictase, avertizîndu-mă să respect întocmai, procedura. Trebuia să merg într-un anumit loc și să dau iar un telefon, de la un aparat public instalat pe colțul unei anumite clădiri. Nu din altă parte. Cînd, ajuns acolo, am sunat, vocea de la capătul celălalt al firului mi-a zis: „Te văd. întoarce-te și uită-te în sus, la dreapta”. Dintr-un balcon, de la penultimul etaj, cineva îmi făcea semne, ținînd receptorul la ureche. Alte indicații despre uși, lift, coridoare, apartament. Respectate precis. Dar cînd am sunat unde mi se indicase, a deschis o femeie care habar n-avea de ceea ce căutam. Pînă să-mi închidă ușa, dintr-o cameră a ieșit un tip, blond spălăcit. M-am prezentat. Și-a spus numele. „Dar unde este dl Moldoveanu (sau Ardeleanu)?” – mi-am arătat nedumerirea. „Nu-i aici”, mi s-a răspuns. Pofit înăuntru, m-a frapat ce vedeam: pe-o masă, mai multe videocasetofoane cu piesele vrajite. Unul rula chiar banda cu Zappa. „Uite-ți caseta”, mi-a spus alt tip, care ședea pe scaun și studia electronica. „Îți place cum se vede? Te costă...” Prețul nu-l mai rețin, era parcă sub 1000 lei, valoarea de atunci.

Minutele cit am privit la concertul Zappa (din New York, 1984) mă bucuraseră într-atît, încît n-am sesizat ciudățenia întîmplării. Abia cînd, la împuscăturile din decembrie, am văzut că blocul respectiv e în centrul acțiunii, m-am gîndit la tipii de acolo. Și mă gîndesc și azi. Inutil să

precizez de ce.

Valentina Lișiță, Ida Haendel și de la Bach la Enescu...

Mă intrigă de mai multă vreme numele tinerei pianiste Valentina Lișiță, fără să fi putut găsi vreo urmă în biografiile ei muzicale despre eventuale legături cu românii. Faptul că este un mare talent, dincolo de hiperbolele obișnuite ale criticilor muzicali, îl atestă aparițiile ei pe scene cum sînt Carnegie Hall, la New York, sau Musikverein, la Viena. Legătura căutată cu lumea muzicală românească am găsit-o doar indirect, grație unui recital și unui disc înregistrat la Festivalul de la Newport, cu violonista Ida Haendel, elevă și a lui Enescu.

Probabil că ar fi mai corect să inversez descrierea de mai sus, spunînd un recital al celebrei Ida Haendel, acompaniată de Valentina Lisitsa, cum ti este scris numele. Puțin importă. Cele două instrumentiste, Haendel în vîrstă de 76 de ani, cîntă ca partenerie egale Sonate de Beethoven (Op. 30 No. 2) și Mozart (în si bem. major, K. 378). Discul, din 2003, al companiei nord americane VAI (Video Artists International) a ajuns cu întîrire în circuitul magazinelor europene și la Praga.

Valentina Lișiță s-a născut în Ucraina, a fost un copil minune care a dat primul concert la vîrsta de patru ani, a visat să devină jucătoare profesionistă de șah și a absolvit clasa de pian la Conservatorul din Kiev. În 1991, anul cînd Ucraina și Basarabia își recăpătau independența pe fondul destrămării Uniunii Sovietice, Valentina și partenerul ei, Alexei Kuznetsov, au decis să participe, ca duo, la „The Murray Dranoff Two Piano Competition” în Statele Unite. Aveau să cîștige concursul și, odată cu el, o bursă de studii la Indiana University și cîteva concerte, inclusiv la New York. Un contract semnat cu Columbia Artists Management le asigura pîinea și, în 1992, cuplul decidea să se stabilească la Miami Beach.

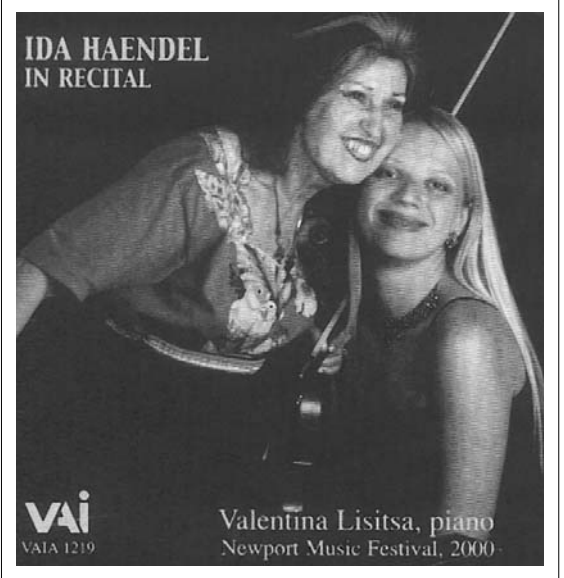
„Ucraina era o mare harababură – își amintea Valentina Lișiță într-un interviu – și înțeleg că este la fel în continuare. Pe vremea aceea, vroiam să plec oriunde, numai să scap. Înainte, guvernul acordase un mare sprijin artelor. Apoi, totul a intrat în debandadă.” O istorie banală veți spune, trăită și de numeroși muzicieni români care au luat calea exilului. Dar nu aici vroiam să ajung.

Lișiță și talentul ei au găsit încurajarea la artiști cu greutate; între ei, Ida Haendel. În recitalul de la Newport, captat pe discul VAI, Haendel cîntă alături de piese de Dvorak și Wieniawski. *Chaconna* din a doua Partită pentru vioară solo de Bach. Mai mult, în iunie 2003 ea accepta să scrie două pagini pentru livretul discului al cărui erou este... George Enescu.

Despre el povestise și în memoriile ei (*Femeie cu vioară. O autobiografie, 1970*), dar acum reia subiectul cu și mai multă

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)
Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

căldură. „Din amintirile mele cele mai timpurii, din copilărie, pentru mine magnetul în muzică l-a reprezentat ceea ce era pasionat, tragic, romantic, vulcanic. Cum Bach nu intra în această categorie – sau așa mi se părea mie atunci – eram indiferentă față de ceea ce conținea intelectual partitura... Într-o bună zi, am avut privilegiul de a-l cunoaște pe marele maestru român George Enescu. A fost ca și cum aș fi fost complet oarbă pînă atunci. Felul în care îl trata pe Bach a fost o revelație totală. Conceptul lui era cu totul deosebit de ceea ce mă obișnuise la lecțiile lui profesorul [Carl] Flesch. Flesch înclina ușor spre o interpretare mai romantică, combinată cu sofisticare. Pentru a ușura anumite aspecte tehnice, uneori Flesch era gata să sacrifice o tradiție stilistică. La Enescu, nici un asemenea compromis. Felul lui Enescu de a-l trata pe Bach era să pună în lumină

nuclul structurii, să expună anatomia compoziției și arhitectura ei. Simplitatea, o artă în sine, dezbrătată de orice zorzoane și înfloriri, curățată de toate efectele, permițea notelor să fie revelate și să strălucească în toată puritatea și caracterul lor nobil. Era mai curînd prilej de a te minuna, decît să te simți respins de o asemenea abordare austeră, aproape academică; am fost în mod straniu tulburată și excitată. A născut un ecou profund în sufletul meu și, copil cum eram, am simțit instintiv că aceasta era adevărata și singura cale spre limbajul pe care îl constituia Bach. Cînd am început să cînt *Chaconna*, a avut un impact imens asupra mea. Era o reacție strict emoțională și din cauza vîrstei mele fragede, fără să conștientizez ceea ce făceam. Deși influența lui Enescu a fost foarte puternică, știu că am frazată-o în mare măsură în aceeași manieră convențională ca majoritatea violoniștilor timpurii. Faptul a continuat așa peste ani pînă cînd, brusc, într-o zi am înțeles că nu aceasta îmi era calea... Am început propria cercetare analitică de a exprima ce însemna cu adevărat *Chaconna* pentru mine. Spre amuzamentul meu, am descoperit acea întregă serie de emoții pe care le atribuisem pînă atunci romantizilor. Dacă la prima vedere pare ca o contradicție față de ceea ce predica și reprezenta Enescu, în fapt nu este așa. El mi-a semnalat adesea durerea și lacrimile din muzică, cu care mă identificasem deja...”

» **Valentina Lișiță s-a născut în Ucraina, a fost un copil minune care a dat primul concert la vîrsta de patru ani, a visat să devină jucătoare profesionistă de șah și a absolvit clasa de pian la Conservatorul din Kiev.**

Shadowboxer, în regia lui Lee Daniels, îi are în distribuție pe Helen Mirren și Cuba Gooding Jr.

O mică lasetă a filmelor de pe ecrane

lăta mai jos cam ce filme putem vedea acum în cinematografele noastre. Care merită, care nu, de ce merită, de ce nu. Țineți aproape!

Prestigiul/ The Prestige de Christopher Nolan confirmă, dacă mai era cineva derutat, ideea că uneori lucrurile vin în dublu exemplar. Dincolo de metafizică, la Hollywood asta înseamnă că cineva dintr-un studio află la bufet că la alt studio se face un superfilm. Bine, zic și io, dar existența spionilor e foarte plauzibilă. S-a făcut *Infamous* imediat după *Capote*? Asta e parcă un lucru despre care am mai scris. Filmele lui Clint Eastwood *Flags of Our Fathers* și *Letters from Iwo Jima*, care tratează amindouă același moment din al doilea război mondial, intră și ele cu un picior aici, chiar dacă Eastwood le-a făcut unul după celălalt, mai exact primul l-a dus spre al doilea (care am înțeles că e și cel mai bun). Chestia faină e și anul asta, la Oscaruri, sînt nominalizate la aceeași categorie – cea mai bună imagine – două filme semnate de regișori diferiți, dar care au subiecte asemănătoare. E vorba despre *Prestigiul/ The Prestige* de Christopher Nolan și *The Illusionist* de Neil Burger. Filmul necunoscutului Burger (despre care nu știu deocamdată dacă și cînd vine și la noi) mi s-a părut mai digerabil, mai coerent și mai bine filmat (deși spre calofilie) decît cel al lui Norton.

Oase fragile e realizat de un spaniol, Jaume Balagueró, cu bani spanioli și americani. E un thriller ce bate spre horror, oferind imaginea, agrementată cu tot har-nașamentul sonor de rigoare, a unui spital de copii bintuit de un spirit care nu

vrea să fie evacuată clădirea. Subiectul nu plesnește de originalitate, nici Balagueró de rafinament, exploatînd șanta-jist imaginea copiilor pe post de victime innocente. Filmul e însă corect și profesionist. Regizorul are inspirația de a-și alege bine acțișia. Calista Flockhart are amestecul de vulnerabilitate, nebulie și curaj necesar asistentei care sparge vraja.

Boxînd cu umbra are calitățile și defectele unui film de debut

Rețeaua miraculoasă/ Charlotte's Web e un film foarte drăguț după cartea la fel de drăguță a lui E.B. White, care pune animalele în fața oamenilor pentru a găsi apoi o cale de comunicare. Vedetele (Robert Redford, Steve Buscemi, Kathy Bates, Oprah Winfrey) stau în spatele vocii lor și a animalelor prelucrate pe computer, doar Dakota Fanning fiind pe față, în rolul fetei Fern, miez al poveștii. Evident, filmul îți intră sub piele mai ales datorită animalelor (efectele speciale sînt perfecte), însă și dialogurile au umor. Păianjenul Charlotte (a cărui voce sexy e dată de Julia Roberts, pentru a-i calma pe arahnofobi) dă titlul cărții și filmului pentru că leagă animalele și oamenii între ei, într-o rețea *new age* care mai nou e prizată de toată lumea. În fond, sîntem toți o apă și-un pămînt – cu toții murim, fie că sîntem păianjeni, purcei

FILM

Iulia BLAGA

(și ajungem pe masa de Crăciun) sau oameni.

Boxînd cu umbra/ Shadowboxer, de Lee Daniels, are calitățile și defectele unui film de debut. Scenariul dezvoltă o poveste mai puțin obișnuită, ai cărei eroi sînt ucigași plătiți. Film despre relația bizară, dar umană dintre o femeie-asiasin cu cancer terminal (Helen Mirren) și băiatul ei adoptiv devenit amant (Cuba Gooding Jr.), *Boxînd cu umbra* e interesant pe palierul psihologic și pe cel al construcției personajelor care, confruntate cu moartea, își predau șafete ciudate. Helen Mirren e ok – deși mi-e oarecum teamă că va intelectualiza fiecare rol și că va juca cu soțul celebrității ei în picioare (deși filmul e anterior lui *The Queen*) –, iar Cuba Gooding Jr. e parcă mai bun, cu toate că are extrem de puține replici. Pe de altă parte, filmul suferă dintr-o incompletă dezvoltare a scenariului, care face de pildă ca, după ce salvează copilul femeii pe care trebuiau s-o omoare, cei doi să nu-și pună problema dacă mai e moral să-și continue meseria. De asemenea, din punct de vedere estetic, filmul are cîteva secvențe de tot kitsch-ul, cum e partida de sex dintre Cuba Gooding Jr. nud și Helen Mirren într-o rochie roșie ca focul, partidă la sfîrșitul căreia bărbatul își omoară iubita și sapă groapa gol, pe ploaie. Ce film ar fi făcut Michael Mann din această poveste!

PALINDROMAN

Serban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

Repetițiile au început cu greu, din pricina acestei nostalgii.

Sindicatul oamenilor scenei s-a rupt numaidecît în două: actorii au cerut ca direcțiunea să-i aprovizioneze, la spectacol, cu vin adevărat, iar nu postîș; mașiniștii, din invidie, au fost contra.

Altminteri, continuau să joace împreună, actori și mașiniști, șeptic (în antract, ba chiar în intervalul dintre două replici distanțate ale unui același rol anemic). Astfel că marele conflict s-a stins aproape de la sine, – solicitarea imperioasă, apoi, a unui spor de risc („lucram cu cioburi, cioburile taie!”) făcîndu-i, deocamdată, solidari...

În ce constă, pe scurt, acțiunea piesei? Într-o beție generală, prilejuită de căsătoria nepoatei unui chestor de poliție cu fiul președintelui **en titre** al Asociației Popicarilor din urbe. Nepoata (de frate sau de verișoară?) a chestorului e orfană și a fost pețită, anterior, de un coleg al ei, băiat capabil, dar, din păcate, mai orfan decît mîreasa, prezent, și dumnealui, la nuntă. Acesta suferă cumplit și se îmbată de la primul șlug.

— Dom profesor, intrerupse Nora lectura cronicii poetului amic al lui Vasile Elisav, ne-ați cam făcut capul calendar.

— Nora dragă, replică Vasile, sîntem abia la începutul acestui an, 2002, și calendarul e indispensabil.

— Nu știam de cît humor dispuneți! Dar, dacă vreți, să continuăm lectura, dați-mi mie foaia galbejită, că, altminteri, ne cuprinde somnul, pe amindouă, dom profesor.

Vasile îi întinse tăietura (alias la coupure, cum zicea el), iar Nora se-apucă să procitească:

Zaiafetul, cu excepția respectivă, decurge după schema stabilită: chiuituri, manele, transpirație; incît, de-a lungul primelor tablouri, situația este sub control.

Spartul paharelor începe accidental (în aparență): un chelner de la restaurantul al cărui **boss** e socrul mic, răstoarnă tava cu pahare. Atît le trebuie convivilor băuți, reacția cărora (avută în vedere, în rest, de către chestorul expert în organizarea de flagranturi) este să facă, unul după altul, tandări recipientele nupțiale.

Cioburile, evident, aduc noroc, cu atît mai mult cu cît urciorul nu merge, pare-se, de două ori la apă. E o aluzie străvezie, dar subtilă, la **tondo**-ul picturii lui Greuze, intitulat **La Cruche cassé** (fie și dacă onorabili nuntași îl ignoră cu desăvîrșire pe preferatul lui Denis Diderot, – nu însă, pare-se, și datina străbună).

În vreme ce paharele se sparg și pretendentul fără șansă la mîna fetei se descalță și dănuie, ca în **Ciuleandra** sau **Zorba Grecul**, paroxistic, pe, tot mai gros, covorul de debrisuri, – fericitul cuplu se retrage, înainte de voiajul thailandez, în alcovul de un alb ireproșabil.

Rămas, după teribilul dezastru vitros din scena precedentă, cu o singură cupă largă, într-o mîină și cu, -n cealaltă, sticla de sampanie, mirele îi propune mîresei însetate să bea dintr-un același pahar tot restul vieții.

De o logică prozaică, dar justă, replica finală a Adrielei (asta e numele protagonistei) se regăsește ca atare în titlul quasi-programatic al dramei: **Dacă bem...** ș.c.l.

(Continuarea în numărul următor)

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ
SE AUDE LA

radio
alternativ

în fiecare zi
de la 15.00, cite
5 minute

marți de la 20.00
(în reluare simbăță
de la 13.00),
cite două ore

Cu George Onofrei
și Anca Baraboi

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Un iureș pe amazon.com

Dacă interesează pe cineva, vă anunț că m-am reapucat cu mare bucurie de o carte la care am trudit peste 20 de ani: rescriu și stilizez **Amazoanele. O poveste.** Ar fi un fel de parte a doua dintr-un triptic început cu *Dandysmul. O istorie*, pe care visez să-l închei cu *Strategiile seducției* (dibuite din scrisorile celebre de amor). Opusculul cu amazoane scoate la bătaie savanteriile unui mic șoarec de bibliotecă (adică eu), care a ros zeci, ba chiar sute de cotoare, ca să dea de urma unui cuvânt sau a unei istorisirii despre curajoasele femei. Veți spune că-s cai verzi pe pereți, povești de adormit părinții, plicticoșenii rîncezite de atîta stat în rafturi. Așa-i.

Dar cred că s-o mai găsi un pluton de curioși care n-au somn să afle de ce Jeff Bezos din Seattle și-o fi botezat megalibrăria electronică *amazon*. În plus, mă bazez pe compania brânșăilor la *National Geographic* care ar vrea poate să descopere ce legătură-i între o hoardă de războinice și superfluviul sudamerican. Mai adaug la toți acești susținători un batalion de domnișoare hiperactive și doamne cu mustăcioară pe care le-ar frige întrebarea cum de-au îndrăznit amazoanele să-i înfrunte pe dăi eroii. M-aș mai bizui, nu în ultimul rînd, și pe o mică trupă de virili nervoși, pe care numai gîndul că le-ar putea sta împotriva niște muieri le întunecă răjiunea și, deopotrivă, simțirea. Iaca adunat deja un mic regiment de cititori. Pentru ei merită să mă avînt și să impresor un subiect atît de belicos. Dar și de obsolet. Adică învechit, expirat, anacronic. Oare?

Pe de altă parte, iar stau și mă întreb dacă puteți înțelege zelul neostoit al celor ce-s gata să-și dea duhul în căutarea unor etimologii și a poveștilor ascunse printre prefixe și rădăcini, în vreme ce de pă-

mînt se apropie asteroizi ori izbucnesc epidemii, războaie, cataclisme. Știți cîte studii s-au scris doar despre numele amazoanelor? Adică despre ce înseamnă *amazon* în greacă, hittită, persană sau cercheză? Aflați că numai pentru etimologanele elinești s-au strîns vreo 80 de învățați, din străvechime pînă azi și s-au înfruntat: *a-mazós* – femei „fără sîni”; dimpotrivă: „cu sîni puternici”. Ba nu: *a-māza*, deci „cele ce nu mîncă pîine”. Nici vorbă: *ama-zōne*, „cele ce poartă centură”. Ori: *ama-zoôn* – „cele ce trăiesc împreună”. V-a luat somnul sau, din contră, abia ce v-ați deșteptat?

Dacă mai biruiți un paragraf, să vă mai spun că i-am citit cu suflul la gură pe aproape toți marii, adevărații șoareci de bibliotecă și habar n-am avut cui să-i dau dreptate. Nici nu conta, cîtă vreme era să mă sufoc de bucurie cînd descopeream cîte-o urmă uitată prin hîrtoage sau cînd l-am prins cu foșnică pe însuși Diodor. În *Cartea a doua din Biblioteca istorică* el scrie negru pe alb despre copiii amazoanelor: „Noilor născuți – dacă erau băieți – li se mutilau picioarele și mîinile, spre a fi nevolnici în trebile războiului, iar fetelor li se ardea sînul drept, pentru ca mai tîrziu, cînd aveau să crească, să nu fie stingherite la mîniutul armelor. De aceea li s-a dat numele de amazoane”. Iar în *Cartea a treia* spune altceva: „Dacă pruncii erau de parte femeiască, li se ardeau amîndoi sîinii [...]”. De aceea fetele fără sîni au fost poreclite de eleni *amazoane*. O, zei, de le-ați vedea împlătoșate, cu pîrul strîns sub coif, cum fac prăpad pe cîmpul de luptă cu spada și lancea!

Ca să vă-mbărbătez, zic așa: de vreți să prindeți curaj înainte de orice atac (fie el și de cord), intrați pe *amazon.com* și dați în căutare un simplu cuvînt: *amazons*.

Teatru de păpuși stricate

Uneori ai vrea să dormi și n-are cine să te-alinte, să-ți dea la o parte pîrul ciufulit pe frunte și să-ți șoptească întîmplări închipte. N-are cine să-ți anine-n gene somnul și nici n-ai cum și cui să ceri căni de lapte cu caimacul strecurat...

Dorul rămîne și se răzună prin bibliotecă și print cutii cu diafilme, răscolește printre amintiri, scoțînd din timp în timp cîte-o jucărie stricată, niște piese mici de domino sau vreun carusel de tablă. Un căluț albastru, o păpușă pe care-o cheama Violeta și citeva volume de *Povești nemuritoare*, închise-n dulăpiorul unei măsuțe de toaletă. Frinturi de voci și-o cuvertură roz.

„Un tăietor de lemne sărman trăia împreună cu nevasta și cele trei fiice ale sale într-o colibă, la marginea unei păduri singuratice. Într-o dimineață, cînd tocmai se pregătea să plece la muncă, îi spuse nevastei: – Trimite-mi la amiază merindele în pădure cu fiica noastră cea mare, căci altfel nu termin treaba. Și, ca să nu se rătăcească, adăugă el, am să iau cu mine o pungă de mei și am să presar boabe pe drum.”

Nu-i amintirea ta. Ai dat peste ea, ca peste atitea altele, într-o debara străină. „Dar vrăbile, ciocirile, pițigoii, mierlele și scatiile ciuguliseră de mult meiul, încît fata nu mai găsi drumul. Astfel că merse tot înainte, la voia întîmplării, pînă ce soarele asfinți și se lăsă noaptea. Copaci foșneau prin întuneric, bufnitele țipau și fetei începu să i se facă rău.”

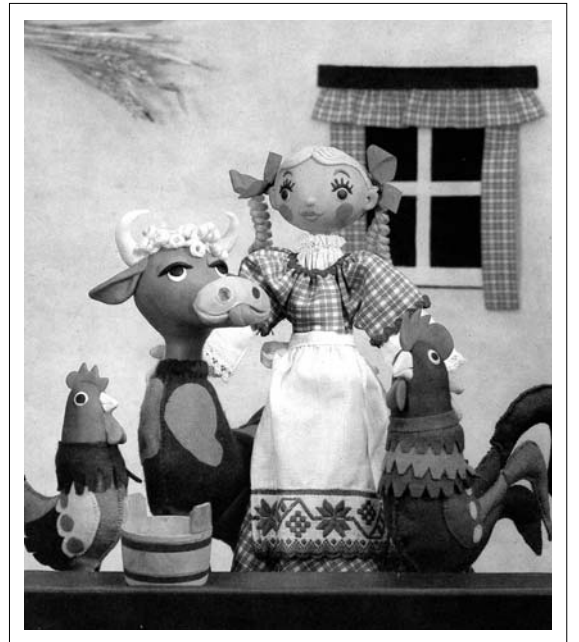
Dorul caută iar și iar

O regăsești exuberant și totuși cu mihnire. Nu-ți aparține cartea, n-ai răsfoit-o niciodată, cu toate că o știi încă pe de rost. Te-ntrebi dacă și-o fi vegheat vreun somn, dacă ai buchisit-o singur sau și-a descifrat-o glasul... cui?

„Atunci zări în depărtare o lumină ce licărea printre copaci (...) «Intră, intră» strigă vocea și, cînd deschise ușa, văzu un bătrîn cărunt care ședea la masă, cu capul sprijinit în mîini, iar barba albă îi atîrna peste marginea mesei, pînă a-

POVEȘTI DE ADORMIT PĂRINȚII

Diana SOARE

proape de pămînt. La gura sobei stăteau culcate trei animale: un cocoșel, o găinușă și o vacă bălțată.”

Te miri că ai uitat povestea... Dorul caută iar și iar, prin frunzele corcodusului din strada Labirint numărul 1, printre pietrele descărcate într-o zi morman de-o basculantă, printre raze strecurate din dosul jaluzelelor în celălalt „acasă”.

„Sînt fiu de rege și am fost blestemat de o zgripturoaică să trăiesc în pădure sub înfățișarea unui moșneg; nu-i era îngăduit nimănui să stea în preajma mea, afară de trei slujitori, prefăcuți în găinușă, cocoșel și vacă bălțată. Vraja nu o putea rupe decît o fată atît de bună la suflet, încît să poată îngriji cu tot dragul nu numai oamenii, ci și animalele, iar

aceea ai fost tu. Azi, la miezul nopții, ne-ai scăpat de sub puterea vrăjii și vechea casă din pădure este iarăși acum falnicul palat de altădată.

Iar după aceea fiul de rege dădu slujitorilor poruncă să meargă la părinții fetei să-i poftescă la nunta lor.”

Azi, la miezul nopții, după douăzeci de ani, cuvntul „zgripturoaică” sună-n vocea ta la fel de străin precum amintirea însăși.

Frații Grimm, Căsuța din pădure, traducere de Ileana Raus, proiectarea și realizarea păpușilor: Hannelore Wegener, fotografi: Klaus Götze, Editura Karl Nitzsche, Niederwiesau; Editura Ion Creangă, București, 1983.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE » VID DE AUTORITATE

BOBI

Pe ușa blocului era scris cu litere de analfabet: **convocare adunare generala, de discutat corupția șefului de asociație pe bază de bilețele.**

M-am gîndit că, în sfîrșit, o să iau și eu inițiativa spargerii capului tuturor guștucilor

care își fac veacul în copacii de pe alee și se găinătează pe mașina mea cu o consecvență demnă de o cauză mai bună. Ce putea să fie mai ușor? Dădeam cînj de mii la un drac din așa cu praștia și în două ceasuri pisicile făceau ocluzie intestinală de la atîta carne. Ce corupție, ce bilețele? Oi vedea diseară. Și m-am dus, ca gospodarul, unde au gospodarii treabă.

Am văzut violurile de la ora cinci, mirat de citeva tehnici pe care încă nu le știam. După care mi-am tras trainingul de locatar și am coborît la marea ședință, ușor oripilat de faptul că va trebui să impart oxigenul cu toate birfitoarele septuagenare care îmi vor arăta evidența tuturor orelor de intrare și ieșire din bloc. În casa scării era un vacarm ciudat,

iar șeful de scară, roșu și crispat, agita o hîrtie cerînd suspendarea președintelui de asociație prin referendum de bloc. Și babele țipau pe două tabere, ca să nu se plictisească. Cer și eu bilețul, scria ceva din partea unui instalator care se oferea, contra unei sume oarecare, să curețe căcatul din subsolul blocului, cu lopățele și găleată proprie, cu o singura

condiție – să devină proprietarul compozitului, pentru a-l arunca pe ogor. Și în stînga sus, cu laba gîștii, rezoluția prezidențială de asociație: „Să ia șeful de scară măsurile legale în acest sens, că pute tare la voi în subsol”. Aha, deci grupurile de interese în domeniul vidanjării fac presiuni prin intermediul șefului. Au dat spagă, din zece găleți de

căcat sigur una rămîne la el. Mai marele scării, simțînd probabil că asta este momentul propășirii pe funcție, ațîța babele mai ceva ca Iliescu. S-a făcut referendum. De emoție, o babă o murit și s-a anulat tot din lipsă de cvorum. Acum se anchetează implicarea criminală a șefului de asociație în moartea vrăjitoarei. Mă duc să spal mașina.

Ivan Moudov (Bulgaria),
Traffic Control, performance,
12 minute, 2001

Poveste cu un agent de circulație

Sintem pe un pod peste riul Mur, ale cărui ape agitate despică în două orașul austriac Graz. Riul cu ape de munte vijelioase străbate de la nord la sud regiunea austriacă Styria pentru a ajunge în Slovenia și apoi în Croația.

Fiecare oraș are riul pe care îl merită.

Unele au riuri împodobite cu poduri simple și arcurile ori bogate în ornamente, simbol al timpurilor trecute, altele au complexe amenajări hidrotehnice încă din timpurile preindustriale sau chiar din Antichitate (mă uit destul de des pe Discovery și, recent, am văzut un documentar despre felul în care romanii din Pompei și Herculaneum regularizau cursurile de apă de pe munte prin incredibile apeducte care foloseau gravitația pentru a distribui apa în oraș).

De o parte și de alta a Mur-ului, clădirile orașului s-au orientat față de lumina soarelui și în opoziție cu curenții de aer datoraiți apei curgătoare. Orașul Graz are multe poduri și o minunăție arhitectonică avangardistă, proiectată de artistul Vito Acconci, o scoică de metal instalată în mijlocul riului și care adaposteste un bar chic. Dar nu despre asta vreau să vă vorbesc...

Mă întorc deci pe podul principal de pe riul Mur, unde, în noiembrie 2001,

un artist bulgar, Ivan Moudov, se pregătea să facă un performance riscant, iar noi, publicul, așteptam cu interes și oarecare teamă deznodământul. Toate se petreceau în cadrul Festivalului de performance „Never Stop the Action/ Acțiunea nu se oprește niciodată”, organizat de fundația ROTOR. Ivan, îmbrăcat într-un costum de agent de circulație bulgar, intră plin de sine în intersecția de la capătul podului și, fără a mai ține cont de indicațiile preciselor și bine sincronizate semafoare, începe să coordoneze (dezorganizeze) traficul în nodul rutier cel mai important al orașului. Șoferii austrieci, obișnuiți cu ordinea și disciplina, la fel ca și ai noștri de când se aplică regulile mult îndrăgite Cod Rutier român, intră în joc și se creează un ambuteiaj de nedescris, în timp ce Ivan, obișnuit cu traficul din Sofia, își vede de treabă, gesticulnd haotic și fără eleganța cuvenită posturii sale. Ba mai mult, începe să și fluiere ca pe stadion. Unele mașini urcă bordurile cu aceeași

ARTE VIZUALE

Matei BEJENARU

înălțime de 10 centimetri în încercarea de a scăpa din capcană. În zece minute, două echipaje de poliție pe motocicletele BMW cu mulți cilindri sosesc la fața locului și încearcă să îl aresteze pe „colegul” lor de breaslă din săraca și dezorganizată țărișoară balcanică. Nu reușesc mare lucru, pentru că imediat sint asaltați de mai mulți cameramani de pe la televiziuni locale, băieți de stînga, frustrați și ei că în Austria la putere ajunsese atunci partidul xenofob al lui Jörg Haider, care și-a făcut capital electoral printr-un discurs populist împotriva străinilor și pentru păstrarea valorilor tradiționale austriece.

A mai trecut ceva apă pe Mur de atunci. Între timp, alegerile locale au fost câștigate de social-democrați care, printre altele, au schimbat numele stadionului local „Arnold Schwarzenegger”. Lucru care mi se pare firesc de vreme ce fostul Terminator este guvernatorul conservator al Californiei...

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Șoricelul și pisica

Noi toți, cititori și autori, avem texte pe care le-am citit de zeci de ori, pentru că ele ne obsedează și ne înmunează. Unele dintre ele ne-au format și ne-au inițiat pentru totdeauna. Mă gândesc, de pildă, la două poeme-catedrală precum *The Waste Land* de T.S. Eliot și *Howl* de Allen Ginsberg. Pentru mine, aceste două

» Mi-am visat uneori personajele favorite ca dîndu-mi sfaturi iluminatoare sau pur și simplu plonjînd în somnul meu precum niște entități terapeutice.

ample poeme simfonice au fost esențiale, pentru că m-au lovit în inimă și în moalele capului pentru totdeauna. Așjiderea, citeva romane m-au năucit și m-au schimbat pe veci: *Maestrul și Margarita*, în primul și în primul rînd, dar și *Un veac de singurătate* (surclasat totuși, în tocul meu, de poveștile despre Erendira, cel mai frumos înecat și un înger bătrîn), apoi *Cvartetul Alexandria* (oooo, cît de mult îmi place să ascult povești, să mi se narativizeze la nesfîrșit lumea!), apoi *Rayuela* lui Cortázar, apoi teribilul Henry Miller, apoi halucinantul *Sub vulcan* și la fel de halucinantul *Memorial al mănăstirii* (iată-i pe Lowry și Saragamo amestecați într-un cocteil Molotov) și cite și mai cite, lume, lume! Să nu-l uit pe rafinatul meu preferat, Marcel Proust (dar pe care nu îl mai pot citi a doua oară, mi-a ajuns o singură dată!), de neuitat cu vinul său marmeladă de proză sățioasă. Să nu-l uit nici pe „golanul” meu preferat, Louis-Ferdinand Céline și al său Bardamu! Nici pe Ernesto Sábato cu lumea sa subterană și viernuitoare. Am recitat *Maestrul și Margarita*, cel puțin anumite pasaje, poate și de

o sută de ori, la fel *Cvartetul Alexandria*. Mi-am visat uneori personajele favorite ca dîndu-mi sfaturi iluminatoare sau pur și simplu plonjînd în somnul meu precum niște entități terapeutice. Și, totuși, la nici unul din aceste texte nu am plîns. La un singur autor am plîns și citind un singur roman am plîns: *Spuma zilelor* de Boris Vian. Pentru că, iată, există texte care ne marchează (ne însemnează) și ne schimbă viața, și există texte care ne fac să plîng și ne zguduie pe loc, aici și acum, fără drept de apel și, poate, chiar fără să înțelegem. Nu moartea injustă a lui Chloé și nici tristețea amară a lui Colin m-au făcut să plîng, ci ultima scenă din romanul *Spuma zilelor*, aceea în care șoricelul îi cere pisicii să îl ucidă, pentru că nu mai poate suporta tristețea lumii în general. Pisica se cam codește, nu prea are chef, negociază cu șoricelul, și acceptă mai mult silită, aflîndu-se ea într-o dispoziție cinică. Iar șoricelul își introduce capul în gura ei și așteaptă să vină cele douăsprezece fetițe orbe de la douăsprezece Iulian Apostolicul, astfel încît pisica să fie călcată pe coadă și... să îl decapiteze.

SĂPTĂMÎNA MIRCEA ELIADE LA RADIO ROMÂNIA CULTURAL

Începînd cu data de 5 martie, Radio România Cultural și Teatrul Național Radiofonic vă invită la Săptămîna „Mircea Eliade”. În fiecare zi, de luni pînă vineri, de la ora 12, la „Vorba de cultură”, Sorin Alexandrescu, una dintre personalitățile culturii românești cele mai apropiate de opera lui Mircea Eliade, va discuta cu Attila Vizauer și Ema Stere despre viața și creația celui de la nașterea căruia se împlineste un veac la 9 martie 2007.

Ascultătorii sînt invitați și în lumea pieselor și ro-

manelor lui Mircea Eliade, transpuse radiofonic într-o îmbinare a faptelor concrete, amintirilor, realităților extrasenzoriale, elementelor mistice și simbolurilor filosofice. De luni pînă joi, două seriale radiofonice îi vor încînta pe iubitorii prozei lui Mircea Eliade – *Maitreyi*, cu Mirela Gorea și Adrian Pinteș în rolurile principale, înregistrare din 1991 difuzată la Radio România Actualități zilnic, cu o jumătate de oră înainte de miezul nopții, și *Pe strada Mintuleasa* – cu Constantin Codrescu,

George Constantin, Silviu Stănculescu, înregistrare din 1992 care va putea fi ascultată zilnic la Radio România Cultural, imediat după miezul nopții. Tot la Radio România Cultural, în noaptea de luni, 5 martie, la ora 1.30, va fi difuzată piesa *Leșirea din labirint*, iar marți și miercuri, de la aceeași oră, pot fi ascultate alte două creații dramatice ale scriitorului: *Coloana nesfîrșită*, respectiv *Iphigenia*.

Vineri, de ziua lui Eliade, 9 martie, de la ora 15.30 și, în reluare, de la miezul nopții, pe postul

Radio România Cultural, Teatrul Național Radiofonic vă propune în premieră piesa într-un act *1241*, cu Mihai Constantin în rolul principal, iar duminică, 11 martie, de la ora 19, pe același post, se va difuza premiera unei alte piese din opera autorului: *Oameni și pietre*, cu Mariana Rălea în rolul principal. Ambele spectacole au fost regizate de Cezarina Udrescu și beneficiază de prezentarea critică a profesorului Sorin Alexandrescu. (*Radio România Cultural*)

Suplimentul DE CULTURĂ

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colectiv editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Victor Jalbă

Burlicii permanente:

Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Cesereanu, Mădălina Cocca, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Doris Mironescu, Cristi Neagoe, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu. Carte: Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu. Muzică: Victor Eskenasy.

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași” și „Gazeta de Sud”.

Dumitru Ungureanu. Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov. Arte vizuale: Matei Bejenaru. Carticatură: Lucian Amari (Jup). Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu

Ediția Națională: Elena Vlădăreanu, R. Chiruta

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333, Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărui Agențiu Rodipet din țară sau oricărui oficiu poștal. Citiții din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îl aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Zădărnice

Mă întreb cu teamă: enciclopedia are sfîșit? Există oare vreun număr maxim de intrări, care, dacă e depășit, provoacă sfărîmarea cotorului și pulverizarea paginilor? Dacă nimeni nu mă anunță la timp, risc să depășesc limita de suportabilitate și să nu mă mai citească nimeni. Iar o enciclopedie care nu e deschisă, măcar pentru niște curiozități cit de mici, nu servește la nimic, se simte trecută și părăsită și se stinge îndurerată, uitată pînă și de inamici. Cer acum puțin îndurare pentru bătrîna doamnă, cit și ciulirea urechilor la următoarele chestiuni: Charlotte Rampling, englezoaica franțuzită, joacă, din 15 februarie 2007, în *Dansul morții*, de August Strindberg (*Théâtre de la Madeleine* din Paris, regia: Hans Peter Cloos). E una dintre piesele cele mai naturaliste ale nordicului, pentru care relația dintre bărbat și femeie era o luptă între doi vampiri, iar iubirea – o sleire continuă de energie, care duce la transformarea partenerilor de viață în cadavre vii și chinuitoare. Rampling vorbește în „Le Figaro” despre piesă: „E o metaforă remarcabilă și libertății. Dacă nu am avea nici un obstacol de trecut, am fi liberi. Și ce-am face cu asta? În piesă, cei doi au nevoie unul de celălalt, pentru a exista, pentru a suferi. E înfiorător, dar dacă piesa se joacă la o intensitate dublă, ea trimite la Ionesco. E foarte ironic”. Da, mai ales că pe 16 februarie anul asta se împlinesc 50 de ani de cînd *Cîntăreața cheală* e jucată neîntreprupt la *Théâtre de la Huchette* – 15.761 de spectacole, zeci de actori (Nicolas Bataille, din distribuția inițială, are 81 de ani și încă e pe scenă) și o sală mică, de numai 90 de locuri. Astea-s cifre care înobilează teatrul în luna februarie. Acum mai adaug, fără legătură aparentă, că simbăta trecută, pe 17 februarie, a murit Maurice Papon, singurul înalt funcționar francez condamnat pentru complicitate la crimă împotriva umanității. Prin condamnarea lui, în 1998, justiția a recunoscut pentru prima dată implicarea Franței în crimele comise de regimul (de altfel francez) de la Vichy. Ultima intrare pe luna februarie a Enciclopediei a vorbit despre moarte, absurd și multe cifre. Zădarnic.

Deținut CKZ 114

Cel mai recent roman al indecenței Amélie Nothomb e construit după aceeași rețetă ca și celelalte: se ia o idee excentrică, se plasează într-un cadru contemporan și, pe alocuri, apocaliptic. Din mijlocul acestui decor, stările personajelor se revarsă fără indulgență înspre cititor. Iar cînd te aștepti mai puțin, totul e răsucit cu dibăcie, slăbiciunea devine forță și aparența realitate. Cu alte cuvinte, Amélie Nothomb face ce face și așterne pe masă tot dileme ce țin de autocontrol și răsturnări de situație dintre cele mai insolite.

Ana-Maria Onisei

Doar că asta nu mai e demult suficient. Îmi plac versatilitatea autoarei, scriitura îngrijită, cameleonismul și excelența cu care e capabilă să abordeze, stilistic, orice subiect. În același timp, nu-mi pot stăpîni curiozitatea: ce-ar fi fost dacă belgianca intrerupea seria acestor micro-romane, publicate aproape în fiecare toamnă (începînd din 1992), în favoarea unui macro-roman? Talentul, inspirația, excentricitatea, stăpînirea ideilor sînt atuturi ale unui scriitor de cursă lungă. Și, în lipsa unui astfel de roman-închipuire, vă voi recomanda ce (din nou) avem: *Acid sulfuric* (Editura Poli-

rom, 2006, traducere din limba franceză de Ada Tănăsă). O poveste cu succes măsurat la publicul larg, despre apetența omului de a se delecta cu suferința altora.

O relație călău-victimă

Ce spune Amélie? Că goana după realitatea trucată ne incintă pe toți. Că în foarte puțini dintre noi există acea sămîntă a nobleții care să presupună sacrificiu fără interes personal. Că ne considerăm, prin iluzia puterii ce ne e atribuită – instituțional ori social –, capabili de a emite judecăți definitive.

Pannonique, deținuta cu numărul matricol „CKZ 114”, își duce traiul, alături de alți „sortiți”, într-un soi de lagăr dotat cu camere de luat vederi, cadru pentru un *reality show* de mare audiență. Zdrena, femeie-caporal, își umilește sistematic „prizonierii”, îi bate, pedepsește și desconsideră. Ruptura se produce odată cu pasiunea tulburătoare pe care descoperă că i-o poartă lui CKZ 114. Și legătura dintre cele două femei va fi prilej de joc pentru alternarea subterfugurilor psihologice ale unei relații călău-victimă.

Întrucît pe parcurs *show-ului* nostru pierde din audiență și are nevoie de „interactivitate”, decizia conducerii e ca publicul să aibă drept de vot asupra vieții deținuților. Printr-un sistem de text, aceștia își pot exprima „democratic” alegerea celui ce va fi ucis. Cînd vine rîndul lui CKZ 114 (printre altele, cea mai frumoasă creatură din tot lagărul), Zdrena creează o diversune și salvează deținuții. O face însă nu din generozitate, ci din speranța că CKZ 114 o va iubi.

» **„Nu degeaba poartă oamenii nume în loc de numere matricole: prenumele este cheia individului. Zăngănitul delicat al încuietorii sale atîndu-și cînd vrem să deschidem ușa ce duce către sine. Muzica metalică ce face posibil acest dar. Numărul matricol este pentru cunoașterea celui alt ceea ce cartea de identitate este pentru individ: nimic.” – Amélie Nothomb, *Acid sulfuric***

Cetățeanul Bris

Pentru mine, ca și pentru dumneavoastră, Bris ar putea fi un cetățean oarecare, dacă nu s-ar nimeri să fie și un bun și vechi prieten de-al meu. Cu cîteva zile în urmă, îmi scrie un mesaj și-mi zice că vrea să treacă pe la mine ca să-și ia la revedere și, dacă se poate, să-i dau o valiză. Nu m-am mirat. Bris e imprezibil.

A făcut la viața lui trafo-raj, aeromodellism, chitară clasică, tobe, yoga, dansuri moderne, karate, litere, literatură, filosofie, teatru, construcții și mecanică auto, alpinism, în fine, film.

În liceu, n-a rămas străduț prin lași pe care să n-o fi bătut împreună cu Bris, în lungi colocvii filosofice.

În clasa a doispea, înainte de Bac, a fugit în lume. Capătul lumii s-a dovedit a fi Turcia, unde a ajuns cu două valize mari în care-și pusese tot ce-i trebuia pentru restul vieții. A dormit vreo săptămînă pe sub podurile Bosforului. A vîndut tot ce avea în valize și a venit spășit acasă, în blugi și tricou, să-și dea BAC-ul. L-a luat cu brio. Apoi a intrat la Litere, în lași. Eu, nu. Stăteam și învățam acasă, la țară, printre munci agricole. Fratele meu Bris îmi scria măcar o scrisoare de încurajare pe săptămînă.

Apoi am intrat și eu la Litere. Bris s-a enervat și, cu toată că era student serios, a hotărît să repete un an ca să

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

fim în aceeași grupă. Fix în anul în care a ajuns „repetent”, c-așa a vrut el, s-a introdus retroactiv regula de aur în Universitate: cine repetă anul trebuie să-l plătească. Sînt vreo zece oameni care pot depune mărturie că cea mai mare grevă studentescă din lași, de după Revoluție, de la Bris a pornit... Nu știu dacă avea dreptate. Cert e că Bris a desenat niște pan-carte cu GREVĂ GENERALĂ, am ieșit vreo zece colegi, alături de el, în fața Universității. Într-un sfert de oră, a apărut presa. În juma' de oră a fost o știre la radio. A doua zi erau cîteva

mii de oameni în grevă generală. Totul a durat vreo două săptămîni. Din cîte țin minte, n-a mai plătit anul repetat.

În facultate, am pornit împreună cu Bris un cencu literar. Vroia să se facă și el scriitor, dar, brusc, a „trădat” cauza, apucîndu-se de teatru. A doua zi după ce și-a dat licența la Litere, a plecat cu Teatrul „Ludic” în America. A revenit definitiv în România după vreo cinci ani, chiar cînd era pe punctul de a deveni *American citizen*. Motivul: „Băi, cîștigam bani frumoși, dar n-aveam cu cine să stau de vorbă acolo”. A dat concurs,

a ajuns prof de engleză. Și-a făcut, cu mîna lui, casă pe Copou. A filmat, pe cont propriu, pilotul unui *sitcom* pe care umblă să-l vîndă unei televiziuni.

Și săptămîna trecută îmi spune că pleacă din nou. Unde s-a dus? Ei bine, Bris a lovit din nou: la o emisiune gen *Big Brother*, pe Kanal D, unde va sta închis timp de 15 săptămîni, sub ochii publicului. O emisiune cam jenibilă, dar super-amuzantă pentru mine și pentru prietenii lui. Cine vrea să vadă un personaj de roman, în carne și oase, să se uite la Bris, la emisiunea „Noră pentru mama”.

ISSN 1584-8272

